

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:48	19:03	19:08	18:58	18:51	19:07	19:02	19:10	19:09	18:51	כניסת שבת
20:09	20:09	20:07	20:09	20:07	20:09	20:11	20:08	20:09	20:07	יציאת שבת
20:41	20:46	20:43	20:41	20:44	20:41	20:45	20:43	20:43	20:44	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחי דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

דף היומי: בבא בתרא קה - קיא | משנ"ב: מסומן רט"ז סעיף י"ב עד סימן ר"ח סעיף ד' | מוסר: שם עולם פרק י' והנה בעוונותינו הרבים' עד פרק י"ב 'אבל באמת נחא' | קנין חכמה: שער האכריות

יום המישי ט"ו אייר תשע"ז | פניני פרשת אמור | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

כשהגעת לכוש הסמוך למערה, שמעתי צעקות וקולות. צמרמורת ופחד אחזוני; מי יודע, אולי איזה יהודי נמצא כרגע במצוקה קשה, אולי נקלע לבין הערבים המאיימים לפגוע בו?

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל על השתוקקותה של הנשמה לעבוד את ה'

צעקות וקולות. צמרמורת ופחד אחזוני; מי יודע, אולי איזה יהודי נמצא כרגע במצוקה קשה? אולי נקלע לבין הערבים המאיימים לפגוע בו? ביקשתי מהנהג לנסוע לכיוון המערה... מה אומר ומה אדבר, אין לי מילים לתאר את המחזה המרגש שנתגלה לעיני, לא יאומן כי יסופר! אדם ניצב ליד שערי המערה הסגורים על מנעול וברית, ראשו תחוב בין סורגי השער, גופו - מכף רגלו ועד ראשו - ספוג במים, גשם עז ניתך עליו, והוא צועק: "כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלוקים", האברך מגביה קולו יותר וזועק: "אוי אוי... צמאה נפשי לאלוקים לקל חי מתי אבוא ואראה פני אלוקים". מי היה האברך? מיודענו הצדיק, עובד ה', הרה"ח רבי שמואל שפירא זצ"ל - מחשובי חסידי ברסלב. רבי שמואל המשיך בזעקותיו מנהמת ליבו הזך והטהור, כאיל תערוג... כאיל תערוג...

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

חששתי לבריאותו, ניגשתי אליו ואמרתי לו: "ר' שמואל, יש לי כאן מונית, אם אתה מעוניין אפשר לקחת אותך הביתה". רבי שמואל כנראה חשב לעצמו, מי יכול להופיע כאן באמצע הלילה, אם לא "הבעל דבר" בעצמו... ואז הפנה את ראשו וצעק: "בעל דבר, אוועקו!" [בעל דבר, לך מכאן!] סובב את ראשו חזרה לבין הסורגים, והמשיך בזעקותיו: "כאיל תערוג..."

דוד המלך ע"ה אומר: "אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאוד" (תהילים קיב, א). ויש לפרש: "אשרי איש ירא ה'", מהו ה' הסימן לכך שהוא ירא ה'? "במצותיו חפץ מאוד", שיש לו רצון והשתוקקות לקיים מצוות ה'.

(מתוך 'לב ישראל')

"כִּי לְחֶמְזוֹ הוּא" (ויקרא כ"ב, ז')

בספר הישר לרבינו תם כתוב, כי כמו שקיום הגוף תלוי באכילה ושתיה ושינה, ובלעדם אין הגוף יכול להתקיים, כך קיום הנשמה. חיותה וטהרתה של הנשמה תלויות בעבודת השם יתברך, בקיום המצוות ולימוד התורה.

כך הוא גם להיפך: כמו שבענייני הגוף הסימן לאדם שהוא בריא ושכל איבריו מתפקדים כהלכה, הוא כשיש לו תאבון לאכול ולשתות, ואם ח"ו הגוף חולה הרי הוא מאבד את תאבון האכילה, כמו שכתוב "כל אוכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מוות" (תהילים ק"ז, יח); כשאדם מגיע לשערי מוות, אין הוא מסוגל אפילו לראות אוכל מול עיניו.

[באתי פעם לבקר חולה בבית החולים, לידו שכב חולה במצב קשה מאוד. החולה השני ביקש ממני, שאסלק מעל השולחן הסמוך למיטתו את מגש האוכל שהכינו עבורו, בדמעות בעיניו אמר: אני לא מסוגל לראות את האוכל...]

כמו כן אומר רבינו תם בעניין חולי הנשמה: אם הנשמה מלוכלכת בעוונות ופשעים, הרי היא מאבדת את הרצון והחשק ללמוד ולקיים מצוות, כל עניין רוחני נעשה כבד על האדם. אבל מי שזוכה לשמור על איבריו בקדושה וטהרה, זוכה להרגיש נעימות ומתיקות התורה ועבודת ה' יתברך, ומרגיש צימאון רוחני והשתוקקות לכל עניין רוחני. כמו שאמר דוד המלך ע"ה "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל קל חיי" (שם, פד, ג)

כאיל תערוג על אפיקי מים

שמעתי מהרה"ח רבי מנשה הכהן רוזנפלד זצ"ל, בעת ששימש בקודש כשוחט ובודק, היה נוסע כל יום לפנות בוקר לבית המטבחים ובדרכו היה עובר סמוך למערת שמעון הצדיק. היה לילה אחד מלילתיה החורפיים של ירושלים, בחוץ ירד גשם זלעפות ללא הפוגה, רוחות עזות נשבו בחוצות, נפש חיה לא נראתה ברחוב. אמנם לרגל עבודתו היה מוכרח רבי מנשה לצאת מביתו, ועשה את דרכו במונית.

"כשהגעת לכוש הסמוך למערה", מספר רבי מנשה, "שמעתי

פעם התבטא באזני בנו, ראש הישיבה שליט"א, ששאיפתו היא שהישיבה תמנה עשרים וארבע אלף תלמידים, כמספר התלמידים שלמדו בישיבתו של התנא רבי עקיבא. מפליאה העובדה שהוא אכן זכה לקיים שאיפה זו!

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל בשאיפה עזה להגדיל תורה ולהרחיב את גבולות הקדושה

את הגמ' (ברכות כח.) שבאותו יום שמינו את רבי אליעזר בן עזריה לנשיא, סילקו את שומר הפתח, ונתנו רשות לכל התלמידים להיכנס. לפי שרבן גמליאל היה מכריז ואומר, שכל תלמיד שאין תוכו כברו, לא יכנס לביהמ"ד, ומאותו יום שרבי אליעזר נעשה נשיא סילקו את שומר הפתח, והתווספו ספסלים בבית המדרש. מביאה הגמרא שנחלקו בזה רבינו ואבא יוסף בן דוסתאי, לשיטה אחת התרבו ארבע מאות ספסלים ולשיטה אחרת שבע מאות ספסלים. "מעניין הדבר" - אמר רבינו - "לא נאמר בחז"ל שהתרבו הלומדים אלא הספסלים, פירוש הדבר שאותם הלומדים למדו גם קודם לכן, גם כשלא למדו בבית המדרש, אלא שבאותו יום נעשה להם מקום בבית המדרש הגדול, ויכלו ללמוד ברבים ולהצליח יותר כי עיקר הצלחת הלימוד הוא ברבים בבית המדרש. זו שמחתנו הרבה, שמהיום, שהתרבו ספסלי ביה"ד, ויוכלו יותר אברכים ובחורים ללמוד טוב יותר ולהצליח".

יסודתו בהררי קודש

נאמן להשקפת עולמו, לא ראה רבינו בכל תהליכי הבניה, תהליכים טכניים שרק בסופם טמון העניין הגדול של בנין בית ה'. בכל פעולה לצורך בנין הישיבה ראה עניין קדוש מצד עצמו. מסיבה זו ראה כחלק מתפקידו להיות מעורב בכל דבר ועניין עד הסוף. משום כך התעקש להיות נוכח בשעת יציקת היסודות וללחוץ בעצמו על דוושתי היציקה.

כך היה בבניית בית מדרש זה, וכך בכל מקומות התורה שנבנו לאחר מכן במשך כל השנים, מעולם לא ויתר על כך, בקיץ ובחורף, בקור וחום הקפיד לבא ולצקת בעצמו את היסודות. כמו כן היה מעורב בכל פרט ופרט עד האחרון שבהם. הוא לא חס על כבודו ומעמדו ואף לא על הקשיים הטכניים שהיו לו מחמת מחלתו, הוא טיפס על מדרגות זמניות ומסורבלות לקומות גבוהות וחצה היכלות מלאות מהמורות, אבנים וברזלים כדי לבדוק את הנעשה ולהכריע בכל ספק שמתעורר.

עניין זה קיבל רבינו מזקנו, הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל, שהיה משתבח בכך שאת בנין הישיבה, בנו יהודים יראי שמים, ואף תלמידי חכמים. שכן באותם ימים היו קיימים פועלי בניין יראי השם שנאלצו מחמת דוחק פרנסתם לעסוק במלאכת הבניה, ורבי אליעזר יהודה הקפיד להעסיק דווקא אנשים כאלו בבניית הישיבה. והיה רבי אליעזר יהודה מספר שתוך כדי יציקת המלט והנחת הלבנים, עסקו אותם פועלים בהוויית דאביי ורבא. קושיות הרשב"א ויישובים לדברי הרמב"ם התערבו בביטון ובמים וניצוקו ביסודות הבית. כך נבנה בניינה של ישיבת מיר. רבינו עצמו השגיח גם הוא, שכל יציקת בטון של בנין ישיבות מיר תיעשה בקדושה וטהרה.

תורה בונים על מים זכים!

באחת הפעמים שבנתה הישיבה את אחד מסניפיה, התנגד אחד השכנים לבניה. היתה זו התנגדות קנטרנית לשמה, שכן טענותיו היו משוללות יסוד בעליל, אולם רבינו התעקש ללכת בעצמו לרצות אותו, לפייסו ולתת לו פיצוי. מקורביו תממו באזניו: " מה המשך בעמוד הבא >>>

מהרגע הראשון שנכנס רבינו לתפקידו, ראו כולם, שהוא נכנס, לא רק כדי לשמור מה שקיבל. כתלמיד מובהק, ששימש כל צרכו את זקנו ראש הישיבה, הגאון רבי אליעזר יהודה, בערה בו שאיפה עזה להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את גבולות הקדושה. בתקופה הראשונה לתפקידו בדק וחיפש, מה כותבים המפרשים בפירוש הפסוק: "יגדיל תורה ויאדיר", הוא למד את הפירושים השונים, שכן מכיון שהוטל עליו תפקיד כה עצום, רצה להבין מה בדיוק עליו לעשות. ביטוי ששמע פעם מדודו זקנו ראש הישיבה, חילחל עמוק בלבו.

"אם רק יכולתי" - אמר רבי אליעזר יהודה - "הייתי מרחיב את הישיבה בכל מידת האפשר". רבינו החליט שהוא יעשה ככל יכולתו לרומם ולהרחיב את גבולות הישיבה בחבורות וקבוצות שיהגו בכל חדרי תורה, והוא אכן עשה זאת בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. רבו הגר"ח קמיל זצ"ל, שרבינו לא זז מלהתייעץ איתו בעל ענייניו, התבטא פעם, שכאשר רבינו מסיים להתייעץ איתו, הוא נעשה מסוחרר מכל תכניותיו בעניין פיתוח הישיבה.

פעם התבטא באזני בנו, ראש הישיבה שליט"א, ששאיפתו היא שהישיבה תמנה עשרים וארבע אלף תלמידים, כמספר התלמידים שלמדו בישיבתו של התנא רבי עקיבא. מפליאה העובדה שהוא אכן זכה לקיים שאיפה זו ואף מעבר לה, שכן גם אם הישיבה לא מונה מספר תלמידים כזה בקביעות, אולם לאחר פטירתו כשבדקו ברשומות הישיבה, כמה תלמידים התקבלו למוסדות הישיבה בזמן

הנהגתו, מצאו שלמעלה מעשרים ושש אלף תלמידים התקבלו לישיבת מיר בירושלים בלבד. זאת, מלבד אלפי התלמידים בישיבת מיר ברכפלד, ואברכי כוללי הישיבה בברכפלד, ברמת שלמה ובביתר.

"באותו היום התרבו ספסלי"

הדבר הראשון שראה כצריך תיקון, היתה הצפיפות הגדולה

בישיבה. בנין הישיבה המרכזי וההיכל הוותיק, צר מהכיל את בני הישיבה המצטופפים בבתי המדרש שבישיבה ובמבואותיה, בחדרי המדרגות והמסדרונות. אף בבתי המדרש וחדרים שונים סביב הישיבה בשכונת בית ישראל הצטופפו התלמידים, מה שגרם אי נוחות רבה ואף מנע את האפשרות לקבל לישיבה בחורים ואברכים שהתדפקו על דלתותיה.

רבינו החליט לבדוק אם ניתן להרחיב את בניין הישיבה ובמרכזו את בית מדרש הגדול. הוא רצה להגדילו בצורה משמעותית לכיוון בית מדרשם של חסידי זוועה. מבחינה טכנית לא היה מדובר במשימה קשה כל כך, כיוון שיסודות הבנין כבר היו מונחים שם. לאחר מכן החל במרץ ובלהט את כל הליכי הבניה הטכניים של אישורי הבניה והקבלנים עד שבית המדרש עמד על מכונו. כמה אופייניים היו דבריו בחנוכת הרחבת בית המדרש, הוא הביא

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, הבחין פעם באחד מזקני ירושלים וצדיקיה, רבי אברהם ויספיש, שלא יצא כל ימיו משכונת "מאה שערים", והנה הוא רואה אותו הולך לכיוון רחוב יפו, נעצר ליד לוח מודעות, וקורא פרסומת על ריקודי עם שיתקיימו בים המלח

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על איך עושים נחת רוח לבורא העולם

ג), כמו שדרשו חז"ל (שבת ק"ג ע"ב): "ודבר דבר - שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול". חז"ל התבטאו על כך מאוד בחריפות, ואמרו (בירושלמי): "בקושי התיירו שאלת שלום בשבת", אבל לדבר דברים של חול בשבת - זה ודאי אסור! בעולם רווח היתר טפשי, היתר של רב הונא (יומא פו ע"ב): "כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה - נעשית לו כהיתר"... ומהו אותו היתר טפשי? מדברים כל דבר אסור, ומוסיפים את המילים "נישט אין שבת גערעדט" [לא מדברים על זה בשבת]... יהודי הולך בשבת בבוקר לבית הכנסת עם הטלית, ובדרך פוגש את חברו, אומר לו: "משה, האוטו שלך, נישט אין שבת גערעדט, אבל אתה רוצה למכור אותו? כמה אתה רוצה עבורו?" אומר לו החבר: "נישט אין שבת גערעדט, חמשת אלפים ש"ח..." אומר לו: "נישט אין שבת גערעדט, אבל אני אשוב על זה".

מגיע למנחה אומר לו: "משה, נישט אין שבת גערעדט, אבל אני מסכים לקנות את האוטו", והלה עונה לו: "נישט אין שבת גערעדט, אבל כבר מכרתי אותו"... סוחרים, עושים הכל - ורק מוסיפים: "נישט אין שבת גערעדט"...

עלינו לדעת כי זהו איסור גמור! כמו שמישהו יאמר: "נישט לשון הרע גערעדט",

אבל ההוא שייגך גדול"... כך הוא בדיוק כשמתכננים דברים בשבת ורק מוסיפים "נישט אין שבת גערעדט" - אבל אתה הרי כן מדבר בשבת! יתירה מזו כתוב בחז"ל: אמנם הרהורים מותרים, אבל מידת חסידות גם לא להרהר. שיהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה. הגמרא מספרת על חסיד אחד שעבר על יד כרמו וחשב שאחרי שבת צריך לעשות גדר לסתום את הפרצה. אחר כך נמלך בעצמו: 'מה פתאום חשבתי בשבת על מלאכות? לא אתקן זאת!' מספרים חז"ל שנעשה לו נס, וצמח בפירצה אילן צלף דוקרני שחסם אותה. כל זה במחשבה - אבל דיבור ודאי אסור. "ודבר דבר". קדושת השבת!

(מתוך 'יחי ראובן')

"מקראי קדש אלה הם מועדי... ובימים השביעי שבת שבתון" (ויקרא כ"ג ב'-ג') ה"ספורנו" מבאר את המילים "מקראי קודש", שהכוונה שיש לעשות במועדות אספות עם לעסקי קודש, ואם אכן ישראל עושים כך - "אלה הם מועדי", מועדים שה' יתברך רוצה בהם. אבל אם המועדות יהיו "מקראי חול", וישראל יעסקו בהם בחיי שעה ובתענוגות בני האדם בלבד - מועדות שכאלו לא יהיו "מועדי"! על מועדות כאלו נאמר (ישעיהו א, יד) "חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי".

רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, הבחין פעם אחת באחד מזקני ירושלים וצדיקיה, רבי אברהם ויספיש, שלא יצא כל ימיו משכונת "מאה שערים", והנה הוא רואה אותו הולך ברחוב יוסף בן מתתיהו לכיוון רחוב יפו. בהגיעו לרחוב יפו, נעצר ליד לוח מודעות, והחל לקרוא את המודעה התלויה על גביו. בהיותו קצר ראייה הוא התקרב מאוד עד ללוח, ולפתע אף הוציא פנקס, והעתיק את המודעה שהתפרסמה שם. במודעה היתה פרסומת על ריקודי עם שיתקיימו בים המלח, בתאריך זה וזה, ואוטובוסים ייצאו ממגרש הרוסים בשעה זו וזו. כל לוח המודעות היה מלא במודעות כאלו, ולא היתה תלויה בו שום מודעה אחרת! בדרך לא דרך הצליחו "להוציא" מרבי אברהם ויספיש את סודה של המודעה:

"התאספנו יחד, בני החבורה הקדושה, וחשבנו כמה צער יש לשכינה הקדושה מאירועים שכאלו. אנשים מסכנים, אומללים, תינוקות שנשבו, נוסעים למקום פריצות, ומתנהגים בפריצות. על כן החלטנו שבאותו זמן שהם מתאספים לנסוע לים המלח - אנו מתאספים יחד לעשות נחת רוח לבורא, כנגד הצער שנגרם לו מההתאספות שלהם.

בכל שבוע יוצא אחד מאיתנו, לפי התור, ובודק במודעות את השעה בה הם מתאספים. באותה הפעם שראו אותי מעיין במודעה - היה זה בתור שלי" - ממש געוואלדיג!

כמה נחת רוח יש לבורא עולם כשמתאספים יחד לעסקי קודש. "מקראי קודש"!

שלא יהא דיבור של שבת כדיבור של חול

מלבד איסור עשיית מלאכה בשבת, יש להקפיד ביום זה גם על "וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר" (ישעיהו נח,

<< המשך מעמוד קודם

העדה החרדית, שאירע פעם שאחד העסקנים הגיע בשמחה לביתו של רבינו, וסיפר שהצליח לגייס לשיבה תרומה גדולה שיכולה להקל על מצבה הקשה של הישיבה. כששטח בפני רבינו את פרטי הסכמת הנדיב לתרומה, היו פרטים מסוימים שלא תאמו לגמרי עם האמת. רבינו שמע את כל הפרטים ואמר לעסקן שאליבא דאמת היה לוקח, וגם לפי ההלכה אין מקום לחשוש לגזל. אולם יש לו חשש שאם פעם יבדקו ויגלו שבמציאות הדבר הוא לא ממש כפי כוונת הנדיב, עלול להיגרם מכך חילול השם, ולכן שלל את הדבר לחלוטין.

(מתוך הספר 'בכל נפשך')

העניין בזה, הרי ברור שאין בטענותיו מאומה?". ענה להם רבינו: "ידעתי גם ידעתי, ובכל אופן, תורה בונים על מים זכים, בלי שום חששות וסירכות".

הדבר היה בנפשו של רבינו שבנין הישיבה יהיה נקי וטהור. פעם היתה אמורה להיות הכנסה כספית גדולה לשיבה ממקום מסוים, ולצורך כך היה צריך לכתוב דבר שלא היה שקר אבל לא היה גם אמת לאמיתה. רבינו סירב בתוקף, למרות ששיכנעוהו שהדבר מותר ע"פ דין, הוא אמר אז: "יתכן שאם נכתוב זאת, יעזור הדבר לבנין הישיבה, אולם "תורה" לא בונים כך!"

כיוצא בזה סיפר הגאון רבי חיים אורי פריינד שליט"א, חבר הבד"ץ

ה'אמרי חיים' ששהה במערה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הבוקעים מכיוון הגג. ביקש לראות את מקור השמחה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה

בחדוות ההילולא דרשב"י של הרה"ח הצדיק רבי זלמן ברייל זצ"ל

שחרית בקולות וברקים כדת היום. ליבו של ה'אמרי חיים' זי"ע נמשך אחר התפילה הבווערת, ונעמד בסמוך לחסידים משך זמן רב, כשהוא מטה אזנו הקדושה לתפילה הבוקעת וקיעים. אחר הצהריים ערך ה'אמרי חיים' את שולחנו הטהור באחד החדרים. באמצע השולחן ה"טהור עלו על השולחן ר' זלמן ואחיו ר' אלעזר, כשהם לבושים בגדי שבת, ופצחו בריקוד נלהב של 'בר יוחאי'. הרבי התרגש אז ביותר ומעיניו ניגרו דמעות, ולאחר מכן נענה ברגש ואמר: "היהודים הללו יש להם את העולם הזה!"

ואלה מסעי

פרק בפני עצמו היווה מהלך הנסיעה עצמה למירון. הכנה דרבה בסילודין נעשתה על "ידו, לקראת הכניסה למקום הקודש. כמה וכמה יהודים שהיו מתלווים לר' זלמן בנסיעותיו אז, אומרים באוזנו גם היום, כי למרות שכבר עברו מאז כמה וכמה עשורי שנים, אולם עדיין אינם מסוגלים לשכוח נסיעה קדושה שכזו! כל הדרך לא פסק פיו של ר' זלמן מלשוח בדברי תורה וסיפורי צדיקים, בנוסף לשאר לימודיו שהתמיד בהם גם בהיותו בדרכים, ולמותר לציין כי דיבור אחד של חולין לא נכנס באמצע.

רבים ראוהו כשהוא משנן בנסיעותיו הארוכות, פרקי משניות בעל פה לרוב. היו הנסיעות הללו במחיצתו של ר' זלמן משאירים רושם כביר על הנוסעים, ובפרט על נפש הבחורים הצעירים, כאשר הללו לומדים ממנו פרק בהלכות נסיעה למקומות הקדושים.

באחד מערבי השבתות, התקלקל התנור במירון, ולא היה ניתן לאפות חלות לשבת שם. התנדב אפוא אחד מבני החבורה לנסוע לצפת, ולהביא חלות משם. לאחר שחזר הלה והביא חלות באמתחתו, התלהב ר' זלמן ונענה בשמחה: "רבש"ע, חלות לשבת כבר נתת לנו, עכשיו ניתן לך שבת פאר די חלה!" (ניתן לך שבת בשביל החלה).

גם בשנה האחרונה לחייו, שנת תשנ"ט, בהיותו כבן 93 עוד נסע למירון בל"ג בעומר במסירות נפש, והתאמץ בכל כוחו לשמוח ולשמח את הכל בהילולא דרשב"י.

(מתוך ר' זלמן)

'בר יוחאי נמשהת אשריך'

ביום ל"ג בעומר היה ר' זלמן מתהלך במירון כחתן ביום חתונתו, ושרוי היה בשמחה עצומה שאין לתארה ולשערה. כל אותו היום לא פסק מלשיר ולזמר, לפזז ולכרכר בכל עוז, ושמחתו הגדולה סחפה עמה את כל הציבור שנקהל אליו לעשות את עבודת היום.

שם, בחדרוננו הקטן, ישב וגזז את שערותיהם של ילדי החאלקה הרבים אשר הוריהם הביאום להתברך מברכותיו. בשמחה ובצהלה עמד והרעיף על ראשיהם של הקטנים שפע ברכות לתורה ויראת שמים.

בשעת הצהריים היה ר' זלמן מיסב לסעודת מצוה, כשרבים באים ונדחקים לחדר הצר כדי להשביע נפשם מזיו אורו. שפע של דברי תורה בשבח רשב"י ומעלת היום קלחו מפיו ללא הרף, כשכולו אפוף בהתרגשות יתירה. כל רואיו חשו בעליל כי נשמתו הטהורה בווערת ורוגשת בקדושת היום.

כאשר בל"ג בעומר של אחת השנים שכחו בני המשפחה להביא עבורו את השטריימל למירון, והיו שם גם מספר 'חאלאקעס' של נכדים, ביטל ר' זלמן את צערם של בני המשפחה אשר הצטערו על כך, ואמר אליהם בשמחה: "הכל הבל, הרבש"ע אומר: 'תנה בני ליבך ועיניך לי, חוץ מזה לא צריך כלום!"

וכך המשיך ר' זלמן לשוב ולשמוח כדת היום.

על ל"ג בעומר במירון מיוחד במינו עם ר' זלמן במירון, סיפר לימים כ"ק מרן ה'אמרי חיים' זי"ע בעצמו: היה זה בל"ג בעומר שנת תרצ"ה, כשביקר האמרי חיים בא"י עוד בחיי חיותו של אביו הק' - בעל ה'אהבת ישראל' זי"ע. ה'אמרי חיים' ששהה במערה פנימה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הנפלאים הבוקעים מכיוון הגג. אחר שגמר תחינתו ביקש לעלות ולראות את מקור השמחה שלמעלה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית בתווק, כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה. התרגש האמרי חיים מהמחזה העילאי, ותיכף ומיד נכנס לרקוד עימם, ותגדל השמחה ועלתה עד לשמי מרום, בבחינת - 'וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלוקים וישישו בשמחה'.

שנים רבות לאחר מכן, היה ה'אמרי חיים' שח בערגה: "בכל פעם שאני מגיע למירון, הנני נזכר בריקוד המופלא הוא של ר' זלמן!"

בשנת תשי"ד שוב עלה מרן ה'אמרי חיים' למירון. ר' זלמן, עמד אז יחד עם קבוצה של חסידי קארלין להתפלל תפילת

קרוב לחצות הלך בעל הבית לישון, כשהוא עייף ויגע מרוב טירחה ועמל, ורגשי סיפוק ממלאים את לבו. ויהי בחלומו, גילו לו מן השמיים, שכל מה שטרח ועשה לקראת ה"סדר" הזה, עדיין לא הגיע למחצית המצוה שקיים אורחו רבי יחזקאל עזרא

מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל מספר בדרשתו על כוחה של מצוה בשמחה

"שְׂבַעַת יָמִים מִצְוֹת תֹּאכְלוּ" (ויקרא כ"ג, ו')

כשם שזירז את שומעי לקחו לרדוף אחרי המצוות ולקיימן בהידור, בשלימות, כך לא פסק מלחבב ולהאהיב עליהם עשיית כל מצוה, עד שיתרונן ליבם מרוב שמחה ואושר שזכו לקיימה. המושג "שמחה של מצוה" עמד במרכז דרישותיו הרוחניות.

בדרשה אחת שנשא בשיבת "שושנים לדוד", כשמלאו 80 שנה ליסודה, עמד וגולל סיפור שהתרחש עם אחד מראשוני חכמיה, הלא הוא רבי יחזקאל עזרא רחמים זלה"ה מבגדד, שעלה ארצה בגפו, ובני ביתו הגיעו והצטרפו אליו אחרי תקופה מסוימת, - ולא היה לו היכן לערוך את ה"סדר" בליל פסח. והנה קיבל הזמנה מה רחמים מזרחי ע"ה, שיסב אל שולחנו.

הלה הצטיין להפליא במידת הכנסת אורחים, ובמיוחד הגדיל לעשות בחג הפסח, היה האיש טורח חודש ימים לפני החג בהכנות ללילה זה, ומסדר עבור המסובים שולחנות ערוכים מלאים בכל טוב, מצות ויין, בשר ודגים ושאר מאכלים, כיד המלך.

נענה רבי יחזקאל עזרא להזמנתו, והסב לשולחן ה"סדר" בצל קורתו מתוך רוממות הנפש. כשסיימו קרוב לחצות הלך בעל הבית לישון, כשהוא עייף ויגע מרוב טירחה ועמל, ורגשי

סיפוק ממלאים את לבו. ויהיה בחלומו, גילו לו מן השמיים, שכל מה שטרח ועשה לקראת ה"סדר" הזה, עדיין לא הגיע למחצית המצוה שקיים אורחו רבי יחזקאל עזרא. הוא השתומם על הדבר ותיכף בהאיר השחר חש והשכים לפתחו של החכם, ביקש לדעת על מה זה ועל מה זה, כלום כוונות ויחודים כיוון האורח ולכן

מרן רבי יהודה צדקה זצוק"ל

חשובה כל-כך מצוותו?

הסביר לו רבי יחזקאל עזרא: "לא כוונות ויחודים היו מנת חלקי, אלא שמחתי שמחה גדולה בכל מצוה שעשיתי. כאשר קידשתי על הכוס ואמרתי "אשר בחר בנו מכל עם", גאו בלבי רגשות אושר וגיל מעצם הדבר שזכינו והקב"ה בחר בנו, וכשאמרתי בהגדה, שהקב"ה גאלנו מעבדות לחרות, הוצפתי בשמחה עצומה על שהוציא ה' את אבותינו ממצרים, והרגשתי בפועל שאני יוצא ממש מאפילה לאור גדול, גם כשהגעתי לאכול מצה ומרור, הייתי שש וצוהל מרוב חזוה ואושר שזכיתי לקיים בזה מצוות ה'".

הליכות עולם לו

מרגלא בפומיה: "שנינו בשלהי מסכת ברכות: תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר "הליכות עולם לו", אל תקרי הליכות אלא הלכות". לכאורה, מדוע לא השתמש הנביא גופו בביטוי 'הלכות' והגיד 'הליכות'? אין זאת כי אם לרמוז לנו, שלצד גופי הלכות, על האדם להתרגל ג"כ בהליכות ובנימוסים נאים, להתנהג בדרך ארץ, להיזהר בכבוד חברים ובכבוד שאר הבריות, וכיוצא, אחרת הוא יהיה נכלל במאמרם ז"ל במדרש (ויק"ר א, טו) "כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו". ואף גם זאת: הביטוי "הליכות" מלמדנו שלא יעמוד וישאר במקום אחד, אלא ילך ויוסיף ויתקדם בכל יום ויום בעבודתו ית"ש מחיל אל חיל.

חז"ל מספרים (נדרים מ"ט וע"ב) מרבי יהודה ב"ר אלעאי שהיה שותה ב' כוסות בליל פסח וקושר צדעיו מפסח עד עצרת בגלל כאבי הראש שתקפוהו משתיית היין. מסיפור זה למדנו, כי אף שידע מראש כי יסבול כאבים, לא נמנע רבי יהודה מלשתות הכוסות שנה בשנה, ולהורות לנו בא - שלא להתרע משום קושי, ולקיים המצוות אפילו כשהדבר כרוך בכאבים גדולים.

(מתוך 'זאת ליהודה')

חדש! שיעורי
'קנין הלכה'
שלוחה 6

לחיות כמו יהודי טוב

קו השיעורים של דרשו

077-2613337

התקשרו
עכשיו:

דף היומי בהלכה שלוחה: 1
דף היומי בבלי שלוחה: 2

התקשרו עכשיו:

לאחר שבמאמצים לא קלים הצליח לאסוף חמשת אלפים מרקים, סכום נכבד ביותר. נתקל רבי אליהו לופיאן זצ"ל, באיש פושע ואלים, כשהוא מאיים עליו באיומי אקדח שימסור לו את כספו, ולא - הריהו רוצחו נפש!

פרק בהשגחה פרטית של רבי אליהו לופיאן זצ"ל, וההוראה שנתן לרבי שלום שבדרון

ברבינו ואיים עליו באיומי אקדח שימסור לו את כספו, ולא - הריהו רוצחו נפש! כמובן, רבינו מסר את רכושו כדי להציל את נפשו ונותר בחוסר כל.

ומעז - יצא מתוק. לאחר מקרה זה החליט רבינו לשים פעמיו לאנגליה כדי להחזיר את הכסף האבוד. עמו יחד עברה גם כל משפחתו. וכך סובב מסובב הסיבות את סיפור הצלתה של משפחת לופיאן הענפה מהתופת הנאצית האיומה שכילתה את ליטא.

האלמנה וילדיה ניצלו מטביעה

בעת מלחמת העולם השנייה ערכו הנאצים "בליצקריג" (= "מלחמת בזק", על ידי הפצצות כבדות ומומשכות) על איזורים מאוכלסים בלונדון. יום אחד מימי ההפצצות הללו, התדפקה על דלתו של

רבינו אלמנה שגרה בקרבת מקום ואשר טופלה אצלו רבות. "בבוקרו של יום רביעי, בשבוע זה, ישנה אונייה המפליגה לדרום אפריקה", פתחה. "האם כדאי שאסדר מקום באונייה זו, לי ולילדיי, כדי שנוכל להינצל מהבליצקריג?" יצוין, כי האוירה באותה תקופה היתה מתוחה, ומובן מאליו שהאחריות שרבעה על כתפי האלמנה היתה כבדה למדי.

בניגוד ליחסו הלבבי אליה, הפעם חרג רבינו מדרכו. "אני מצטער", אמר לה רבינו בספקנות, "אין לי זמן עכשיו. חזרי אלי מאוחר יותר". לאחר

כמה שעות חזרה האשה. אך גם הפעם דחה אותה רבינו בטענה, כי הוא באמצע הכנת השיעור. באותו יום ראשון, הגיעה פעמיים נוספות, וכך גם ביום למחרת באה כמה פעמים.

רבינו התחמק כל העת ממתן תשובה ואף לא התפנה לשוחח עמה. בצר לה השיחה דאגתה בפני רבי יחזקאל אברמסקי. אמר לה: "חכי לתשובה מרבי אליהו, ואל תהיני לעשות דבר בלי הוראתו והסכמתו!" משגם ביום השלישי לא התאפשרה ביניהם פגישה, התייאשה האלמנה מלהפליג לדרום-אפריקה, שכן ללא הסכמת רבינו לא היתה נוקטת בצעד כזה.

האונייה הפליגה לדרום-אפריקה, כמתוכנן, ביום רביעי בבוקר עמוסת אנשים שקיוו בכך להינצל מהנאצים. ביום חמישי נחרדה כל אנגליה לשמוע שהאונייה המדוברת הוטבעה על-ידי צוללת גרמנית, וכי לא נותר אפילו ניצול אחד בחיים!!!

כשסופרו הדברים למר ג'ורג' יעקובוביץ, מבני ביתו של רבינו, הוא אישר את הדברים. "יודע אני מי היא אותה אלמנה, הרבנית שטרנבוך, אמו של רבי משה שטרנבוך שליט"א בעל מח"ס 'מועדים וזמנים', וכיום ראב"ד העדה החרדית בירושלים. אכן זכורני היטב שהיא התדפקה כמה פעמים כל יום ושאלה אותו על כל דבר ודבר". מעניין הדבר שבמרוצת הימים, אכן הגיע רבי משה שטרנבוך לדרום-אפריקה, אך לא כניצול מהפצצות, אלא כרב וכראש ישיבה... (מתוך הספר 'ר' אליה')

"יְנַקְדְּשֵׁתִי פְתוּךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כ"ב, ל"ב)

את רעיונותיו המוסריים, נוהג היה רבי שלום שבדרון זצ"ל לתבל בעובדות ומעשים מגדולי ישראל. לפני סיפור המעשה היה מקדים: "נזכרתי במעשה..." הקדמה זו, שהפכה לכמעט דבר שבשגרה, היתה מעלה חיוך על פני השומעים. המעניין בדבר הוא, שאף כשהווארט או הסיפור שבו הוזכר לא היו קשורים לנושא המדובר, הוא לא נמנע מלאומרו, וכשסיים - חזר לנושא המרכזי.

פשר העניין נעוץ ב... הוראה שקיבל מרבינו, לפיה איש כמותו, הכפוף לציבור, אם עולה במחשבתו ובמוחו משהו צדדי שאינו קשור לעניין - עליו לאומרו. ההסבר שבהוראה זו הוא פשוט: יד ההשגחה העליונה שמכוונת את כל צעדינו, הביאה עכשיו למוחו

סיפור כזה לטובת השומעים. לפעמים

- לכמה מהם, ולפעמים - לאחד מהם. ראה כזו מלמדת, עד כמה חדור היה רבינו בהכרה עמוקה של יד ההשגחה העליונה המכוונת על כל צעד וצעד, כל מחשבה, כל זכרון. "אם נזכרתי עכשיו בסיפור - משמע שזהו רצון ה' שעכשיו אזכר בסיפור, ואם דורש אני ברבים - אני חייב לשתף בזה את הרבים!"

קו זה, כאמור, הנחה את רבי שלום שבדרון עשרות שנים. היה זה מחזה מצוי

שאנשים רבים מצאו את הרגע לפגוש את רבי שלום ולהגיד לו: "רבי שלום, הדברים שאמרת אתמול היו בדיוק בשבילי..." וה'דברים' האלו היו אותם עניינים ומעשים שרבי שלום נזכר בהם באמצע הדרשה, ושנאמרו כביכול באקראי.

השגחת ה' על ברואיו כגודל מדרגתם

"פעם", מספר אחד מנכדיו של רבי אליהו לופיאן, "שמעתי מרבינו ביאור על הנאמר בברכת-המזון: "הזן את העולם כולו בטובו: בחן, בחסד וברחמים", וכך ביאר את שלוש המדרגות הנזכרות: "בחן" - הכוונה לצדיקים אותם הוא זן בחן, כי הם מוצאים חן בעיניו.

"בחסד" - הכוונה לבינוניים, שניזונים על ידי מידת החסד.

"ברחמים" - הכוונה לרשעים, שלאמיתו של דבר אינם ראויים למזונות בגלל רשעותם, אבל הקב"ה מרחם עליהם וזן אותם.

סיפור הצלתה של משפחת לופיאן

הימים - ימים שבין מלחמת העולם הראשונה לשנייה. רבינו נוטל בידיו את מקל הנדודים מקלם שבליטא לעבר גרמניה. כבימינו, גם אז ראשי הישיבה כתתו רגליהם והטלטלו בדרכי-נוד, בשביל לאסוף כספים ולצוד נפשות להיכלי התורה.

באחד ממסעותיו אירע מקרה מחריד, שבו רבינו ניצח בנס ממש. הדבר היה לאחר שבמאמצים לאקלים הצליח לאסוף חמשת אלפים מרקים, סכום נכבד ביותר. פלוני, איש פושע ואלים, נתקל

הם סחבו אותו על כתפיהם לחדר השיעורים של החתם סופר... ואז פרץ החתם סופר בבכי מר...

הרב בנימין גולד

"וּסְפָרְתֶם לָכֶם מִמִּתְחַרֵּת הַשָּׁבֶת" (ויקרא כ"ג, ט"ז)

עשרים וארבע אלף תלמידים היו לו לרבי עקיבא, וכולם מתו בין פסח לעצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, כך מספרים חז"ל. ומפני כך קבעו חכמים דיני אבלות בימים אלו של ספירת העומר להתאבל על פטירתם של אלו התלמידי חכמים, ואין מטרת האבלות לשם אבלות גרידא, אלא לפשפש במעשנו לראות ולתקן דרכינו בעיקר בענין חמור זה של בין אדם לחברו. ראוי להביא מעשה נורא שהתרחש עם, ללמדנו עד כמה נזהרו גדולי האומה בכבוד השני. הסיפור הובא בספר 'חיים שיש בהם, ובספר אדרבא:

הגאון רבי ישראל יצחק אהרן לנדסברג לימים אב"ד גרויסווארדיין, כשנכנס ללמוד בישיבתו של החתם סופר, מהיותו מחוסר אמצעים הציע לבחורים כי מוכן הוא לכתוב את כל חידושיו של החתם סופר מלה במלה ואפילו לתאר את כל תנועה ותנועה שלו והם הבטיחו לשלם לו על כך, ואז החליט שבשיעורו הבא של החתם סופר כשיחזור על החומר הנלמד בעבר, ישב הוא מתחת השלחן של החתם סופר ויגיד ויעשה בדיוק אותם תנועות של החתם סופר בשיעורו.

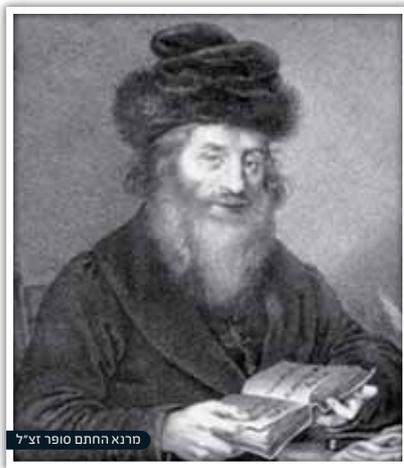
כשהתחיל השיעור המדובר, התיישב אותו בחור מתחת שולחנו של החתם סופר, וכשהתחיל את שיעורו, גם הבחור התחיל לחכותו ובדיוק מפליא ממש כפי שהחתם סופר עשה בשיעור, החת"ס חש באוירה קלילה, ובמבטי שחוק שהיו על פני הבחורים והוא תבע מאחד התלמידים לספר לו מה זה ועל מה זה? התלמיד נאלץ לספר לו על ההסכם שהיה עם אותו עליו צעיר לכתוב את שיעוריו ולמוסרם בפני התלמידים בדיוק באותו אופן שהרב מוסרם.

והנה התרחש דבר נורא... החת"ס הגיב בהקפדה סגר את הגמרא ועזב את הישיבה. למחרת היום ציווה החת"ס למסור לכל הבחורים שעליהם להתייצב לשיעור ללא יוצא מן הכלל איש בל יעדר ומי שלא יבוא לא יורשה להיות בישיבה, והודיע החתם סופר שגם יצחק אהרן אותו נער צעיר חייב להשתתף ואם יסרב יש להביאו אף נגד רצונו. לא היתה איפא ברירה ליצחק אהרן וגם הוא בא כשכל גופו רועד כעלה נידף ונפשו

כמעט פורחת ממנו, רוחו הייתה כה שבורה ורצוצה ממה שאירע בשיעור אתמול שלא היה יכול לבוא ברגליו והבחורים נאלצו להעמיסו על כתפיהם ולהביאו לישיבה, הוא ידע שכלתה אליו הרעה והיה בטוח שהרבי יגער בו קשות ויסלקו מהישיבה בבושת פנים.

כולם התיישבו במקומותיהם באימה ויראה והמתינו לבואו של החתם סופר... החתם סופר נכנס לחדר השיעורים התיישב במקומות כשיעיניו כולם מושפלות מזכרון המעשה הנורא, ואז פתח החתם סופר ואמר 'בני היקרים אתמול בעת השיעור לא

התנהגתי כשורה, במקום לשבח את הבחור יצחק אהרן על מידת חביבותו לחדושי התורה של רבו ולחביבות שלו בכלל ועל כשרונותיו הנעלים וזיכרונו הנפלא, נכשלתי בעוון של המלבין פני חברי ברבים... וכאן פרץ מרן החת"ס בבכי מר שזעזע את כל הנוכחים... רגעים ארוכים חלפו... ובכיו של החתם סופר נשמע בחלל הישיבה בחוזרו על כך שהמלבין פני חברי ברבים אין לו חלק לעולם הבא, ובאומרו על כן אינני רואה עצמי ראוי

מרנא החתם סופר זצ"ל

להמשיך ללמד כאן אבל ברצוני לפייסו, על כן הנני מבקש מכם חנוני בני חנוני, אנכי מבקש מהקב"ה שימחל לי וכן ממך יצחק אהרן מבקש אני ממך מחילה, אנא בני מחל לני וחזר ושאל האם הינך מוחל? כמובן שהתלמיד ההמום מחל לרבו ורק כאשר היה ברור לחת"ס כי אין לו שום קפידיא עליו, חידש את שיעורו בישיבה.

כל זה עשה ראש הישיבה מגדולי הדור וממנהיגי היהדות כולה בפני כל תלמידי הישיבה שמנו אז שלש מאות ותשעים בחורים!! כמה מוסר השכל למדים אנו ממעשה נורא זה בזהירות יתירה בכבוד הזולת ועל בקשת מחילה והתרצות כלפי מי שפגענו בו.

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

**קשה לך?
זקוק לעזרה?**

עלה על הארון שתחת החלון ותקריא את הגמרא לאור הנר של השכנים

'עד עתה ידעתי שכדי להבין סוגיה צריך 'קאפ' (ראש), עתה נוכחתי לדעת שאפשר להבין סוגיה גם ע"י 'קאפיקע' (מטבע כסף) הרב ישראל ליוש

"יִסְפְּרֶתֶם לָכֶם מִמְּהֵרֵת הַשְּׁבֹת" (ויקרא כ"ג, ט"ז)

דברי אגדה מאלפים הביא הר"ן בסוף מסכת פסחים: בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה', אמרו לו ישראל: 'משה רבינו אימתי עבודה זו?' אמר להם: 'לסוף חמישים יום', והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר, כלומר בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר, אלא מחשבין נ' יום לשמחת התורה, כמו שמנו ישראל באותו זמן, עכ"ל הר"ן. ראוי אף לציין את דברי החינוך בשרשי מצות ספירת העומר (מצוה שו) וז"ל: לפי שכל עקרון של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ, וכמו שכתוב (ירמיהו לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו', והיא העיקר והסבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו התורה בסיני ויקיימוה, וכמו שאמר השם למשה (שמות ג יב) וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה וכו' ומפני כן כי היא כל עקרון של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

בהמשך דבריו שואל החינוך, אם כן, מודע אנו מונים את הימים שעברו מתחילת הספירה, מדוע אין אנו מונים את הימים שעוד נותרו עד לקבלת התורה, הרי כך מבטאים טוב יותר את הציפייה ליום הגדול והנכסף, היום ארבעים ותשע יום לקבלת התורה, עבר יום, והנה ארבעים ושמונה יום, וכן הלאה. החינוך מיישב שמגודל הציפייה והרצון החזק להגיע אל הזמן, על כן לא נרצה להזכיר בתחילת חשבוננו ריבוי הימים שיש לנו להגיע לקרבן שתי הלחם של עצרת.

אך שמעתי ליישב בדרך נוספת, הציפייה לקבלת התורה, איננה כציפייה למועד משמח כמו קבלת מתנה נאה או ממון רב, שאדם מצפה וממתין בלא עשיה מיוחדת תוך כדי ההמתנה, הציפייה ליום קבלת התורה יש בה גם הכנה והתכוננות לקראת הרגע הגדול, בכל יום שעובר אנחנו מכינים את עצמנו להיות ראויים יותר לקבלת התורה, א"כ מנין הימים הוא לא רק לרגע שיבוא, אלא הוא גם מנין לימים שעברו והיה בהם הכנה לקבלת התורה, ולכן אנו סופרים יום של הכנה ועוד יום של הכנה, עד שיהיו ארבעים ותשע ימי הכנה, אזי נהיה אכן ראויים לקבלת התורה.

•••

צימאון לתורה של גדולי תורה, בא לידי ביטוי באופנים רבים, בשקידה בכל עת, בכל מצב ובכל תנאי, בתפילות רמות מעומק הלב להבנת דברי התורה, ואפילו בנתינת צדקה כסגולה להבנת דברי התורה, כפי שיסופר בספורים הבאים: בספר טובך יביעו מסופר על הגאון רבי בן ציון פלדמן זצ"ל

סבו של מי שנקרא על שמו, רב נחלת משה בב"ב. בימיו מנורת החשמל עדיין לא היתה נחלת הכלל, ברוב הבתים הבית הואר בלילות ע"י נרות. והנה קרה שבאחד הלילות כאשר רבי בן ציון עסק בלימוד התורה עם בניו, כבה הנר האחרון שהיה בבית. הימים היו ימי מלחמת העולם הראשונה, ואי אפשר היה להשיג נרות, מה עושים? האב והבנים שקועים עמוק בלימודם, ורק בעיה טכנית קטנה מנסה להפסיק אותם ממשוש חייהם.

קיר דק הפריד בין דירת משפחת פלמן לדירת השכנים משפחתו של הגאון רבי מיכל שלפוברסקי זצ"ל, בראש הקיר היה חלון קטן, ודרכו חדרה קרן אור קטנה מהנר שעדיין דלק בבית משפחת שלפוברסקי, רבי בן ציון ביקש מאחד מבניו שיעלה על הארון המונח תחת החלון, ויקריא את הגמרא לאור הנר הבוקע מחלון השכנים. אהבת התורה שיקדה בלבם, וטעמה שכל כך היה ערב לחכם, הם אלו שהבשילו במוחו של רבי בן ציון את הרעיון הנועז להמשיך ללמוד לאור נר השכנים תוך כדי טיפוס על הארון.

•••

עלם צעיר בן ארבע שנים בלבד היה האדמו"ר מצאנז, והוא כבר ידע בעל פה את כל סדר תרי"ג המצוות עפ"י סדר הרמב"ם. 'מה ראית ללמוד בעל פה את כל תרי"ג המצוות?' שאלו אותו החסידים, 'הנה חיילים העומדים לצאת למשימה חשובה במצוות מפקדם - התחיל הילד חיים בהסברו - 'נדרשים לדעת את כל פקודות המפקד בעל פה, גם אנו חיילים בצבאו של הקב"ה, וע"כ עלינו לדעת בעל פה את כל פקודותיו.'

•••

תלמידיו של 'השרף מבריסק' הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל ספרו שלא אחת תוך כדי עמל התורה במשך שעות רבות ברציפות, כאשר היה נתקל בקושיה עמוקה או בסוגיה סבוכה, היה מאמץ את כל כוחו למצוא תירוץ לקושייתו או פתרון לספקותיו, הוא היה מסתובב אנה ואנה לאורך החדר כשמוחו העצום קודח מעמל, והיה מבקש מתלמידו שהיה עמו להקריא לפניו שוב ושוב את לשון הגמרא מילה במילה.

מקרים רבים היו שהיה פורץ בבכי תוך כדי העמל, ושטף של דמעות נגרו מעיניו, אז היה פורש לקרן זווית ונושא תפילה לנותן התורה שיפתח לבו בתורתו ויאיר את עיניו להבין את הסוגיה על בוריה. היו אף מקרים שהיה מפריש צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס, וממשיך בתפילה לזכות להבין את התורה הקדושה.

פעם אחת כאשר לא הבין עניין מסוים והשתמש עם סגולת הצדקה, ואכן אורו עיניו, אמר לו תלמידו: 'עד עתה ידעתי שכדי להבין סוגיה צריך 'קאפ' (ראש), עתה נוכחתי לדעת שאפשר להבין סוגיה גם ע"י 'קאפיקע' (מטבע כסף).

הגיע החתן, וכולם מקיפים אותו ומבקשים לשמוע את סברותיו, והוא מחריש. התקיפוהו בשאלות, והוא שותק. שואלים לחוות דעתו בעניין קטע תוספות זה, או בגמרא אחרת, והוא אינו מגיב. התאכזבו מרות...

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על אהבת הזולת

הרב אהרן כהן

"תקפּוּתָם לְכֶם מִפְּחָת הַשְּׂבִיט... תִּקְפְּרוּ הַמְּשִׁים יוֹם" (ויקרא כ"ג, ט"ו-ט"ז) התקופה שבין פסח לעצרת הם ימי ספירת העומר כפי שמוזכרת בפרשתנו.

העניין העיקרי של ימי ספירת העומר הוא אהבת הזולת, שכן בימים אלו אנו מתאבלים על פטירתם של תלמידי ר' עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה.

בנוסף לכך ימי ספירת העומר הם הכנה ראויה לקראת קבלת התורה בחג השבועות, והרי על מתן תורה נאמר "ויחן שם ישראל נגד ההר", ודרשו חז"ל ויחן בלשון יחיד, כאיש אחד בלב אחד, שורש המצוה היא בכך שעם ישראל כולו הוא כגוף אחד, וכמו שכתב הרמ"ק שכל ישראל שארי בשר הם ונשמותיהם כלולות

יחד, ולכן ראוי לכל אחד להיות חפץ בטובתו של חברו, ועינו טובה בטובת חברו, וכבודו יהיה חביב עליו כשלו, שהרי הוא ממש כגוף אחד עמו, הבעל שם טוב מבאר את הפסוק של "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'" - כשם שאני ה' אוהב את עם ישראל בכל עת ובכל שעה ותמיד הם נקראים בנים למקום, כך צריכים אתם לאהוב כל אחד מישראל.

מסופר על רבי עקיבא אייגר זצוק"ל שגאונותו המופלגת בתורה התפרסמה בגיל צעיר מאד. בן שתיים עשרה שנים בלבד היה, וכבר כתב חידושים על מסכת חולין, בלומדו בישיבת דודו רבי וואלף אייגר, השמיע בה שיעורים בהיותו רק בן חמש עשרה.

כשהגיע שמע העילוי הצעיר לגביר רבי איציק פרנס מליסא, ביקש לזכות בו כחתן לבתו. הגיע לישיבה עם שני תלמידי חכמים מופלגים על מנת לבחון. החלו הללו לדבר אתו בלימוד, ורבי עקיבא שותק. התאכזבו, וכמוהם התאכזב החותן - לעתיד. אמרו לשוב על עקבותיהם, ולחזור כלעומת שבאו.

תמה דודו של רבי עקיבא, ראש הישיבה, ושאלו, מדוע לא השבתם להם? אמר לו: "הייתי אמור לענות להם, שמאחד מהם נעלמו דברי התוספות והשני שכח גמרא מפורשת... אמרתי לעצמי, מוטב שיתבטל השידוך ולא אלבין פניהם ברבים". התפעל רבי וואלף ממידותיו של הבחור, לא פחות מאשר מלימודו, ואמר לו: "יודע

הנך מה? הבה נזמין אותם שוב, ולא תתפלפל עמם בלימוד אלא תשמיע להם את דברי תורתך בלבד". לכך הסכים. חזרו השלושה - החותן לעתיד ושני תלמידי החכמים שעמו - לישיבה, ושם השמיע להם רבי עקיבא אייגר פלפול עמוק ומקיף, שגילה טיפה מים בקיאותו בתורה כולה. התפעמו, ומיד נסגר השידוך.

ובליסא סיפר החותן לכולם על החתן בו זכה, פאר והאדיר את שמו, וכולם ציפו בקוצר רוח לבואו של החתן הצעיר אל העיר. ואכן, באחד הימים בגיע החתן לביתו של חותנו, ותלמידי החכמים של העיר כולה ציפו בדריכות רבה לבואו של העילוי לבית המדרש, על מנת לשמוע את פלפוליו הגאוניים ולהתבשם מעומק לימודו. הגיע החתן, וכולם מקיפים אותו ומבקשים לשמוע את סברותיו, והוא מחריש. התקיפוהו בשאלות, והוא שותק. שואלים לחוות דעתו בעניין קטע תוספות זה, או בגמרא אחרת, והוא אינו מגיב. התאכזבו מרות, והחותן שומע, ולבו מלא טורניה וכעס, הכך יעלה בגורלו? את בתו כלילת המעלות, שעושר אביה יכול לפרנס את בעלת התלמיד חכם, ייתן לעם הארץ זה?!! שאינו יודע להשיב דבר לשואליו?! את הפלפול הפלפול הוא שמע בישיבה, מן הסתם למד מאחר, אבל מעצמו אינו יודע דבר... מן הדין לפרק את השידוך!

רמז לחתנו שישוב לישיבה. לא רצה להודיעו מיד שהוא מבטל את השידוך, אלא אחרי שכבר יהיה בישיבה, ישלח אליו שליח שיודיע לו על פירוק התנאים. רבי עקיבא ביקש להישאר עוד מעט בליסא. תמה החותן, אבל הבליג ושותק.

והנה, לקראת סוף השבוע, שב החתן לבית המדרש, וביקש לשוחח עם תלמידי החכמים הגדולים שבו. פנה ושאל, התקיף והשמיע, פלפל ודרש - לא היה גבול להתפעלותם. כל העילויים והמתמידים הגדולים של העיר שבו והתקבצו סביבו, והשמיעם מדברותיו, ולא שבעו מהתנצחותם עמו. הכל יצאו מגדרם מרוב התפעלות, והודו ואמרו: אכן זכה רבי איציק פרנס בגאון הגאונים! כל כתר לא גדול מדי עבור תהילת לימודו!

פנה אליו חותנו ואמר לו, "ומדוע ציערתני בתחילת השבוע כל כך? למה גרמת לכולם - ולי בכללם - לחשוב שמקח טעות עשיתי, וכי הדיבורים אודותיך היו מוגזמים ומופרכים? על מה ולמה גזרת עליי עוגמת נפש כזו?"

השיבו החתן הצעיר ואמר לו: "כשהגעתי לעיר, גיליתי שישנו כאן חתן נוסף שחותנו מתפאר בו. תלמידי החכמים משוחחים עמו בלימוד, ובאמת תלמיד חכם עצום הוא. חותנו התגאה בו ורווה נחת מדבריהם של תלמידי החכמים אודותיו. חששתי ופחדתי, שמא לימודי ופלפוליי יאפילו על החתן השני..."

העדיף לסבול את הבושה, את ביטול השידוך וכל הכרוך בזה, על מנת לא לגרום לפגיעה במעמדו של אחר!

לפתע הוא רואה מראה משונה, ילדים נושים, לבושים בכיפה וציצית ומדברים באידיש

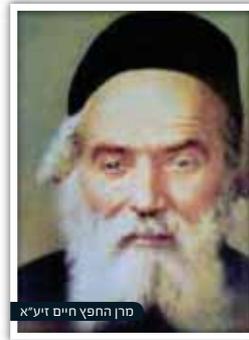
על מסירות נפשם של הגולים מאירופה לאמריקה הגדולה שלא ויתרו על שמירת השבת

הרב אברהם פוקס

"יביום השביעי שבת שבתון" (ויקרא כ"ג, ג')

המשנה ברורה, בתחילת הקדמתו לחלק ג' הלכות שבת האריך הרבה בגודל מצות השבת.

(כידוע החפץ חיים הוציא את משנה ברורה חלק ג' לאחר חלק א' מחשש שלא יספיק לכתוב את הלכות שבת, אמנם את ההקדמה להלכות שבת, כפי שרואים במשנה ברורה מההדפסות הראשונות ששם איננה קיימת, הוסיף בהדפסות המאוחרות יותר), וכך הוא כותב: "ענין שבת הוא שורש האמונה לידע שהעולם הוא מחודש... והזהירה התורה על שמירת השבת שתים עשרה פעמים. ואמרו חז"ל כל המשמר את השבת כאילו מקיים את כל התורה וכל המחלל את השבת כאילו כפר בכל התורה כולה, והכל מהטעם דהוא שורש האמונה".

פרן החפץ חיים זצ"ל

לפני שנים רבות, כאשר יהודים ממזרח אירופה נמלטו לאמריקה מחמת הרדיפות וקושי הפרנסה, נאלצו להתמודד עם נסיון שמירת השבת. בכל עבודה היה עליהם לעבוד גם ביום השבת.

החפץ חיים התנגד מאוד למעבר לארצות הברית של אמריקה, ורק לבודדים שהתחייבו בפניו בתקיעת כף שישמרו את השבת - נתן את ברכתו. מנהל מפעל יהודי בניו יורק, נסע

במכוניתו ההדורה לביתו, לאחר יום עבודה. לפתע הוא רואה מראה משונה: ילדים הנראים כילדי הכושים, לבושים בכיפה וציצית ופאותיהם מתבדרות ברוח. הוא עצר את מכוניתו והנה הוא שומע אותם מדברים באידיש כשפת עולי מזרח אירופה.

הסקרנות בערה בו, והוא יצא ממכוניתו לעמוד מקרוב על הדבר. כשהתקרב, ראה לתדהמתו שיהודים הם, אך בגדיהם ועור בשרם שחורים מפיח מכוניות. היהודי הזדעזע מהדלות והעוני שניגלו לעיניו, ושאל את הילדים: "היכן אתם גרים?" הילדים שמחו למראה האורח הנכבד, וליוו אותו אחר כבוד ל"ביתם", אשר לא היה אלא חדרון בתוך קומת חניה של בנין משרדים רב קומות.

"אני חייב לעזור להם", אמר לעצמו מנהל המפעל.

"אבא, אמא! יש לנו אורח!" קראו הילדים להוריהם המופתעים והנבוכים, שמיד הגישו לאורח כסא אשר ידע ימים יפים יותר.

"פה אתם גרים?" שאל בתדהמה, "לא מצאתם מקום מגורים עם פחות פיח?"

"תראה", השיב לו מארחו, "בכל עבודה שעבדתי, פוטרתי ממנה ביום ראשון, כיון שלא באתי לעבוד בשבת קודש. בעל החניון שהכיר אותי, הציע לי חנים אין כסף מחסן זה תמורת ניקיון החניון, ומודים אנו לה' כי גבר עלינו חסדו, ויש לנו ולילדינו מקום לישון בו".

"בבעלותי יש מפעל העובד שבעה ימים בשבוע", שח להם המנהל, "המכניס לי ממון רב, אתן לכם שלושת אלפים דולר שיספיקו עבורכם לשכירות דירה לשנה. תוכלו לעבור לגור במקום הראוי למגורים, ואתה תעבוד אצלי במפעל, ששה ימים בשבוע", סיים את דבריו בנדיבות לב, תוך שהוא מוציא מכיסו את הכסף.

"רגע, רגע", עצרוהו בני הזוג, "האם הכסף שלך הגיע מחילול שבת?"

"מה זה נוגע לכם?", הזעיף המנהל פניו, "תגידו תודה ותחילו לארוז".

השיבו לו ההורים: "אנו מוסרים את נפשנו על שמירת השבת, ואיננו מעוניינים ליהנות מכסף שהגיע מחילול שבת".

מנהל המפעל יצא בכעס מביתם ונסע לביתו. "איזה אנשים משונים פגשתי היום", סיפר לאשתו, וגולל בפניה את כל קורותיו. האשה לא הגיבה, ולפתע הוא רואה דמעות זולגות על לחייה.

"לפני שנים רבות", אמרה לו לבסוף, "גם אנו היינו בסיפור הזה, רק אנחנו לא עמדנו בניסיון ונעתרנו להפצרות דודך שהיה

אז המנהל. היזכר כיצד שכנע אותך: 'רק תבוא למפעל בשבת בלי לעבוד, כדי שלא לגרום לתסיסה בקרב העובדים האחרים; ואכן לא עבדת, אבל בשבתות אחר כך רק תיקנת את המכונה שהתקלקלה, ורק ביצעת שליחות קטנה, עד שפרקנו מעלינו עול

תורה ומצוות... כמה אני מקנאה במשפחה המאושרת שפגשת, ומתגעגעת לימים עברו בהם שמרנו את השבת ושאר המצוות",

הפטירה בעודה מוחה את דמעותיה. תוכחת אשתו נכנסה בלבו, ואט אט החלו לחזור ולשמור תורה ומצוות. לבסוף, גם זכו לעלות

לארץ ישראל עם משפחתם, ובני בניהם יושבים ועוסקים בתורה. שאלו את הרה"ג רבי משה פיינשטיין זצ"ל: כיצד יתכן הדבר

שיהודים רבים נזהרו על שמירת השבת, פוטרו מעבודתם וממש מסרו נפש על כך, חלקם זכו לרוות נחת מילדיהם ולראותם עוסקים בתורה, וחלקם - ילדיהם נטשו את דרך ישראל סבא?

והשיב ר' משה: "שני יהודים פוטרו מעבודתם ביום ראשון. האחד שב לביתו, כינס את כל ילדיו ואמר להם: 'ילדים יקרים קיבלתי

תעודת הוקרה מריבוננו של עולם, תעודה שאני שומר שבת ובשל כך פוטרתי מהמפעל, בואו נתלה אותה על הקיר! יוס'לה, אתה תביא פטיש, מוישי אתה תביא מסמר, שרה לאה את תעמדי מרחוק

לראות שהתעודה עומדת ישר על הקיר! ולאחר שתלו את התעודה שרו ביחד 'ושמרו בני ישראל את השבת'. 'זכרו ילדים יקרים, מוסיף אבא, 'מי שנותן לנו לחם לאכול זה לא הבעל הבית של

המפעל, אלא בעל הבית של העולם והוא ימשיך לדאוג ללחמנו! ובבית השני שקט ותוגה. ארוחת הצהרים נאכלת בדממה, שוב

אבא פוטר מהעבודה, 'מה יהיה? מפר אבא את הדממה, 'מאיפה תהיה לנו מחר ארוחת צהריים? קשה להיות יהודים!...' הוסיף אבא.

נו, איזה ילד ירצה לחיות חיים קשים, שבת נצרבת במוחו כדבר קשה ולא כדבר נעים, תרי"ג המצוות מצטיירות אצלו כתר"ג של

בעיות חלילה".

פגשתי לא מכבר יהודי שעדיין לא זכה לשמור תרי"ג מצוות, אך לבו חם למסורת שגדל עליה בבית אבא. שח לי אותו יהודי,

שבשבתות שאיננו בבית, הוא מקפיד להתקשר לאשתו בליל שבת (ר"ל), על מנת לוודא שהדליקה נרות שבת, וגם למחרת, בשבת

בבוקר, אמר לי בגאווה יהודית, הוא מתקשר לוודא שהילדים הלכו לבית הכנסת וכן, שידעו בבית מהו זמן יציאת השבת.

"אבל לשם מה אתה עושה זאת?" שאלתי,

"לשם מה?" ענה לי, "שידעו בבית שיש שבת ויש מוצאי שבת, ואת זה", הוסיף ואמר, "קיבלתי בבית אבא".

אח, אלו מטעמים היה מכין ר' לוי יצחק מברדיטשב, סגורן של ישראל, מהסיפור הזה...

מהו העניין הגדול בעליה לקברי צדיקים ובפרט לקבר הרשב"י • ומה אומר על כך בעל הזוהר בעצמו?

ועוד במאמר, כיצד יתכן שהעלו את התורה שבע"פ על הכתב למרות האיסור, ומה דינה של תורת הקבלה??
תורתו מגן לנו • לרגל יומא דהילולא דרבי שמעון בר יוחאי

בגמרא: 'מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה. אמר רבי יוחנן לא שנו אלא כגון ר' שמעון בן יוחאי וחבריו, שתורתן זו היא אומנותן. אבל כגון אנו, מפסיקין בין לקריאת שמע בין לתפילה'. אותו רשב"י, שכל ספר הזוהר הקדוש שחיבר, גדוש בחיבת הקודש לעסק התורה, שוב ושוב ושוב, רומם את לימוד התורה לפסגות גבוהות, עד כי סבר שאדם צריך רק לעסוק בתורה, מבלי לעסוק כלל בפרנסה וביתר העניינים, (כבברכות לה, ב). רשב"י זי"ע העלה על נס את לימוד התורה, ועלינו לשנן לעצמנו כי זוהי עיקר משנתו של התנא האלוקי. תורה, תורה ותורה!

וכך כותב לנו בעל ההילולא עצמו, רשב"י זי"ע"א, בהקדמת ספר הזוהר הקדוש (מתורגם ללשון הקודש): "כמה שיש לו לבן אדם להשתדל בלימוד התורה יום ולילה. מפני שהקב"ה מקשיב לקולם של אלו העוסקים בתורה, ובכל מילה שהתחדשה בתורה - עושה רקיע אחד. תנן, באותה השעה שמילה בתורה התחדשה מפיו של האדם, אותה מילה יוצאת ועולה לפני הקדוש ברוך הוא, והקב"ה נוטל לאותה המילה ומעטרה בשבעים עיטורים".

רשב"י, בזוהר הקדוש, אומר לנו (הקדמת הזוה"ק, דף יא ע"א) שכוחו של תלמיד חכם גבוה הוא מעל גבוה, והוא עליון ונעלה על כולם, כי כל יהודי המשתדל בעסק התורה אינו מפחד מהעליונים ומהתחתונים, ואינו מפחד מכל מיני מרעין בישין, וזאת מפני שהוא אחוז ודבוק באילנא דחיי, בעץ החיים. ומוסיף הזוהר הקדוש ואומר, שגם כאשר נגזר עלינו גזירות קשות, שאינן אמורות להתבטל, מיד מתבטלות הגזירות על ידי העוסק בתורה. ועל כן מחזק אותנו רשב"י ואומר: "ובגלל כך, צריך האדם להשתדל בעסק התורה יום ולילה ולא יעזבנה, כי העוזב והפורש מלימוד התורה, כאילו פורש הוא מעץ החיים".

בדורות קדמונים קמו מערערים על תוקף גדולת ספר הזוהר הקדוש ויתר חיבורי אדונינו בר יוחאי זי"ע. אחת מהטענות, שהובאה גם בספר "ארי נהום" שחיבר רבי יהודה אריה די מדינא היא, כיצד כתבו תלמידי רשב"י את הזוהר הקדוש, והרי כולנו מכירים את דברי חז"ל (תמורה יד, ב ועוד) שאסור לכתוב בכתב את התורה שבעל פה ("דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכתוב").

נביא בזאת את תירוצי האחרונים בענין ואת אשר נראה להוסיף ולהסביר בדבר.

בספר 'מגן וצינה' (להגר"י חבר, הנודע כ"פה שלישי להגר"א", פרק ט"ו) ובספר מאמר זוהר הרקיע (להגר"י לינער מראדזין זצ"ל),

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א
בחיפוש שערכתי, במאגר הספרים של "פרויקט השו"ת", גיליתי שהזוהר הקדוש מעלה על נס, מחזק ומשבח למעלה מאלף פעמים(!!!), את עוסקי עסק התורה, המשתדלים בכל כוחם ללמוד תורה.

...

רבבות יהודים ינהרו בל"ג בעומר הקרוב למירון, לשפוך שיח לפני נורא עליה בציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. מדוע טורחים ונוסעים כה הרבה יהודים לקבר רשב"י?

מנהג התפילה על קברי צדיקים מובא כבר בגמרא בסוטה (לד, ב), שכלב עלה להשתטח על קברי האבות, כדי שיבקשו עליו רחמים ויצילוהו מעצת המרגלים. המנהג להתפלל בקברי צדיקים מוזכר במדרש קהלת (פרשה י) ובזוהר הקדוש במספר מקומות. רש"י ביבמות (קכב, א) כותב: "ובתשובת הגאונים מצאתי כל הנך ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם".

בספר חסידים (סי' תנ) מובא ש"ברזילי הגלעדי אמר: אמות בעירי, כי הנאה יש למתים שאוהביהם הולכים על קבריהם ומבקשים על נשמתן טובה ומטיבים להם באותו עולם, וגם כשמבקשים מהם, הם מתפללים על החיים".

העליה לקברי צדיקים מוזכרת בשיטה מקובצת (כתובות קג, ב), בספר החרדים (פס"ה) בשם הרמב"ם, ובעוד מקומות רבים בספרי הראשונים והאחרונים.

ידועים דברי אדוננו הגר"א ז"ל בפירושו לתיקוני הזוהר, שמיום שחרב בית המקדש, אין הקב"ה משרה שכירתו אלא על קברי צדיקים. ובאגרת תלמיד האור החיים הקדוש תיאר בפרוטרוט על השתטחות רבו הגדול על קברי צדיקים רבים, וביניהם קבר הרשב"י זי"ע, שעל סגולת העליה לקברו הפליג בדברים נפלאים. ואכן, אין ספק שבעליה לציונו של רשב"י זי"ע במירון נוכל לפעול ישועות ע"י תפילותינו ובקשותינו, כמבואר בספרים ובמנהגי ישראל, וכפי המקובל מקדמא דנא, ממנהגו של הקדוש האריז"ל, כמובא ב'שער הכוונות' ש"אני ראיתי למורי (האריז"ל) ז"ל, שעלה פעם אחת ביום ל"ג בעומר הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלשה ימים", ומובא שם עוד, ששנה קודם שרבי חיים ויטל התוודע לאריז"ל, עלה האריז"ל לקבר הרשב"י עם בנו הקטן לתגלחת החלאקה. ובספרי תלמידי האריז"ל הקדוש (כמו בספר המסעות להרמ"ק, בהקדמת החרדים, ועוד) מובא שהאריז"ל הרבה לעלות עם תלמידיו לקבר הרשב"י פעמים רבות, ולא רק בל"ג בעומר.

יחד עם זאת, עלינו לזכור שהתנא האלוקי רשב"י זי"ע עצמו סבר, שעיקר עבודת היהודי בעולמו הוא עסק התורה ללא הפוגה. רשב"י ותלמידיו למדו תורה כל הזמן ללא הפסק ולא עשו שום דבר, גם לא מצוות חשובות אחרות, חוץ מללמוד (כפי שנאמר במפורש

ביארו שהרי מצינו במקומות רבים בש"ס שחז"ל כתבו דברי תורה, כפי שמצינו בשבת (ו', ב') שחז"ל כתבו מגילת סתרים, ופירש רש"י שהסתירו מפני שלא ניתנה לכתב, וכשומעין דברי יחיד חדשים שאינם נשנין, כותבין אותן שלא ישתכחו ומסתירים את המגילה. וכן בב"מ (צ"א, א') אמר רב מצאתי מגילת סתרים בי רב חייה. ופירש רש"י: "מגלה טמונה, לפי שאסור לכתוב הלכות, וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכחו היה כותבו ומסתיר מן העין. וכן ביבמות (מט, ב), ירושלמי תענית (פ"ד ה"ב) ועוד. ובתמורה י"ד ב' נאמר שהותר להם לכתוב ספרא דאגדתא, עוד לפני שר"י הנשיא התיר לכתוב את הש"ס משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך". והביאור בזה הוא עפ"ד הרמב"ם בהקדמתו ל"יד החזקה", שהדגיש מספר פעמים שעד רבינו הקדוש לא כתבו דברים שבעל-פה כדי ללמדם ברבים, והחל מר"י הנשיא החלו ללמד המשניות בכתב ברבים. והיינו שבדאי שהחכמים היו כותבים לעצמם את ביאורי התורה והלכותיה, וכל האיסור הוא ללמוד ברבים מתוך הכתב. וכן מפורש בתענית (כח, א) שהאיסור הוא דוקא בציבור.

וכ"כ התוס' ישנים יומא (ע, א) בשם ר"א ממיץ, שאם אינו מוציא את הרבים ידי חובתן, מותר לומר ע"פ דברים שבכתב. וממילא ספר הזוהר נכתב עד אז ליחידים בלבד.

ה"מגן וצניח" הוסיף שריבוי ההסתר דבר, והכתיבה הכל כך רמוזה של חלק הסוד שבהזוה"ק ויתר ספרי הסוד, (שאפילו הגר"א ז"ל, "שהשגתו וחכמתו בזה רבה על כל חכמי דורו וכמה דורות שלפניו", אמר שלהבין מאמר אחד בספרא דצניעותא צריך לטרוח מספר שבועות), זהו עצמו נחשב כמי שלא נכתב, כיון שאנשים רגילים הקוראים את הדברים - אינם מבינים מאומה, עכ"ד.

הבה ונוסיף: הגר"ב זולטי זצ"ל, בספרו 'משנת יעב"ץ', והגרא"ש מאיר שליט"א בספרו 'עבודת משא' (הלכות תפילה פי"ב ה"ח) חקרו ודנו בדן "דברים שבעל פה לא ניתנו להיכתב", האם הוא חסרון בכתיבה, שאסור להפוך תורה שבעל פה לתורה שבכתב, או שנאמר שהיא הלכה בהלכות תלמוד תורה, שאסור ללמוד תורה שבעל פה מתוך הכתב ואין זה דין בשינוי חפצא דתורה שבעל פה אלא דין בלימוד התורה שבעל פה.

ולפי"ז יתכן שהנה תורת רשב"י (ולפחות הספרים אדרא רבא ואדרא זוטא, יעויין בזה באדרא זוטא ח"ג, "הא השתא שעתא דרעותא הוא ואנא בעינא למיעל בלא כיסופא לעלמא דאתי וכו' וכך אסדרנא לכו, רבי אבא יכתוב ורבי אלעזר ברי ילעי ושאר חבריאי ירחשון בלבייהו". ואמנם יעויין בזה"ק פרשת שלח, שכתב: "כל אינון מילין דשמע בההוא לילא ולעא לון ולהג לון ולא אנשי מלה וההוא שרגא נהיר קמיה כל ההוא לילא עד דאתא צפרא". ועיין בזה בשער מאמרי רשב"י ובאור יקר רעיא מהימנא שער ה' סי' א' ובזהר חי פרשת וארא) נכתבה ביום פטירתו, ותלמידו רבי אבא כתבה. ובפשטות הכתיבה נועדה לשמר היטב את תורת רשב"י, אשר אמור להיפטר מהעולם עוד באותו היום. וא"כ אם נפרש כהצד שחסרון כתיבת תורה שבעל פה אינה חסרון בעצם הכתיבה,

יחד עם זאת, עלינו לזכור שהתנא האלוקי רשב"י זי"ע עצמו סבר, שעיקר עבודת היהודי בעולמו הוא עסק התורה ללא הפוגה.

אלא בכך שלא לומדים מתוך הכתב, (וכן מוכח מדברי הראשונים, ואכמ"ל) אזי יתכן ואכן הכתיבה נועדה רק כדי לשמר את דברי רשב"י, מבלי שלמדו ממנה (לפחות ברבים) מתוך הכתב, ותורה זו נשתמרה בגליונותיה עד לאחר שהותרה הרצועה ע"י רבינו הקדוש לכתוב המשניות ותורה שבעל פה. וממילא אין בדבר כל איסור, שבאמת לא למדו את כתבי הזוהר עד לזמנו של רבי הקדוש.

ואכן, בספר יוחסין (מאמר א' ערך רשב"י) ובסדר הדורות (ערך רשב"י), כתבו שספרי הזוה"ק על כל חלקיו נסדרו רק שלש מאות שנה לאחר פטירת רשב"י. והרי גלוי וידוע לכל העמים, הפולמוס הגדול בענין ספר הזוה"ק האם מקורו מרשב"י או שר' משה די ליאון כתבו, או שמא רבנים אחרים מדורות הראשונים. הרי לנו שאכן ספר הזוה"ק לא נלמד בצורה מסודרת בכל מהלך הדורות, מכתבתו ועד זמן הראשונים. וא"כ יתכן לומר שאכן כתבוהו כדי לשמר (עד שיהיה זמן של "עת לעשות לה'") ויותר לפרסם, או ללמדו ליחידים בלבד) ולא ללמוד מתוכו, וממילא אין איסור בדבר. עוד יתכן לומר שהיה פשוט לרשב"י ש"עת לעשות לה'" שייך מאד בכתיבת תורת הסוד, באשר שבשונה מכל התורה שבעל פה שניתנה מנביאים הרבה והועברה לרבבות מעבירי התורה ולומדיה, כפטיש יפוצץ סלע. הרי שתורת הזוה"ק ניתנה אך ורק מרועה אחד, לקבוצת תלמידים קטנה, ובזמן קצר למאד. והנה נודע מש"כ הגר"ח מוולוז'ין דהא דסיני ועוקר הרים סיני עדיף (כבסוף הוריות), זהו דוקא עד שניתנה הרשות לכתוב התורה שבעל פה. מפני שעד אז היתה חובה על כל אחד מיישראל לשנן את התורה לבל תישכח שאילולי היו בקיאים בה כנתינתה מסיני, לא היה שייך לפלפל ולעקור בה הרים. ונמצא שאת כל התורה שבעל פה העבירו כולם במרוצת הדורות מפה לאוזן, והשקיעו בכך רבות, כדי שהתורה תועבר ע"י כל אלפי לומדיה ומעתיקי שמועתה. וממילא עד זמנו של רבי הקדוש לא נשתכחה תורה שבעל פה ולא ניתנה להיכתב. ומשא"כ תורת הח"ן, שרשב"י היה אחד מעמודי התווך שלה, שאם לא תינתן להיכתב היתה יכולה היא להשתכח במהרה, מפני מיעוט הזמן שרשב"י העבירנה כדבעי, מפני מיעוט התלמידים ששתו הדברים, ומפני קוצר המשיגים, שהרי את תורת הנסתר לא היה שייך להעביר לכל לומדי תורה, כי אם רק לצנועים חכמה. (וראה בכתבי הקדוש הארי החי, שער מאמרי רשב"י פרשת משפטים, שיש בנשמות הצדיקים בחינת אור המקיף שיש מהם, מבחינת אור הפנימי, ואלו יכולים לדבר בנסתרות ורזא דרזין בדרך כיסוי והעלם אשר יבינום רק אלו הראויים להבין דבריהם. וע"כ פשיטא ליה לרשב"י דבתורתו נאמר "עת לעשות", הרבה קודם לזמנו דרבי הקדוש. וע"ע בשו"ת מפענח נעלמים (סי' ה).

עוד יתכן, שהנה רש"י בתמורה (יד, ב) כתב כך: "דברים שבעל פה אינו רשאי לכותבן, וכל הלומד מהן מן הכתב אין לו שכר". ויש לדקדק בלשונו שלשם מה הזכיר ענין השכר. ואפשר שאכן רש"י חידש לנו כאן יסוד גדול, שאין איסור בעצם כתיבת תורה שבעל פה, אלא שרק לא מקבלים שכר בלימודה מתוך הכתב. וכן מצאתי בשו"ת חקרי לב או"ח (י"ב) שכתב שאין שום איסור ועונש לקורא בע"פ דברים שבכתב ולמי שכותב דברים שבעל פה וקוראם מהכתב, אלא שהקריאה אינה כדת של תורה לא נחשבת לקריאה, ואינו מקבל ע"ז שכר מצות ת"ת. ולפי"ז שפיר י"ל שהזוה"ק נכתב כדי שלא תשכח תורה זו, ומ"מ גם אם ילמדו בכתיבה זו לא עברו איסור, ורק לא קיימו בזה מצות תלמוד תורה. והעדיפו לכתוב תורה זו כדי שלא לאבדה, לאחר שאין בכתיבתה ובלימוד כתיבתה איסור.

עוד י"ל שבחכמת הקבלה היה פשוט לרשב"י וחבריו שראוי לכותבה

כיצד מותר לקבל צדקה מגוי? האם מותר לכתחילה לקבל תמיכה ממשלתית משלטון של גויים?

ומדוע החמירו גדולי הדורות שלא לקבל כספים ממקור בלתי טהור?

הרב יעקב ברגמן

בפרשת השבוע נאמר: **"אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנוּ לְכָל נְדָבָיהֶם וּלְכָל נְדָבוֹתָם**". ודרשו חכמינו ז"ל: "מה תלמוד לומר 'איש איש' לרבות את הגויים שנודרים נדרים ונדבות כ'ישראל'". והקשו הראשונים – במה שונה קרבן מצדקה, שאסרו חכמינו ליטול מן הגוי? ותירצו, שטעם האיסור ליטול צדקה מגוי, הוא על פי דרשת חז"ל בפסוק: **"בִּיבֹשׁ קִצְיָהּ תִּשְׂבָּרְנָה"**, שכאשר תכלה זכות הצדקה שביד הגויים, ו'לחלוחית' מעשה הצדקה שלהם תתייבש, אז ישברו ויפלו, ותבוא גאולת ישראל; וטעם זה נכון דווקא לגבי צדקה, המכפרת על הגוי הנותן אותה, אולם קרבן אינו מכפר על הגוי שהביאו.

ובגמרא מובא טעם נוסף לאיסור נטילת צדקה מן הגוי בפרהסיא – מפני חילול השם, כלומר, שמא יאמר הגוי, כמה מגונה אומה זו שאינה מפרנסת את ענייה; או משום שהוא מבזה את עצמו ואת עמו בנוטלו צדקה מהגוי. וגם על פי טעם זה, מסבירים האחרונים את ההבדל בין קרבן לצדקה – שכאשר הגויים

מביאים קרבן וכדומה, לכבוד השי"ת, אדרבה, מתרומם כבוד מלכות שמים וכבוד האומה הישראלית; אך לעומת זאת, כאשר מקבלים עניי ישראל צדקה מהגויים, הרי כבוד ישראל מתמעט, שישראל נצרכים לגויים ומתפרנסים מהם.

וכך נפסק בשולחן ערוך: **"אסור לישראל ליטול צדקה מן הגוי בפרהסיא, ואם אינו יכול לחיות בצדקה של ישראל, ואינו יכול ליטלה מגוי בצינעא, הרי זה מותר"**. ותמהו כל האחרונים – הלא אחד הטעמים שבגמרא, שהצדקה משמשת כזכות לגוי, קיים גם בנטילת צדקה בצנעה, ומדוע אפוא התיר נטילת צדקה מגוי בצנעה? וביישוב תמיהה זו נאמרו דרכים שונות; ויש הסוברים שגם לדעת השולחן ערוך אסור ליטול בצנעה; אולם למעשה – דעת רוב הפוסקים שמותר ליטול בצנעה.

ובכל אופן שיש להניח שהגוי נותן להנאת עצמו, ולא כדי להטיב למקבל, מותר ליטול ממנו אף בפרהסיא. ומטעם זה מותר ליטול מקהברה או מבית עסק של גוי תמיכה לארגון, לשיבה וכדומה, כאשר עושה כן למטרת פרסומת, או כדי לקדם קשרים וכדומה. ומטעם זה מותר ליטול סיוע ותמיכה משלטונות של גויים אף בפרהסיא, שהרי ברור שאינם נותנים אלא לטובת עצמם; וזאת מלבד שיש לישראל חלק בכספי המדינה על ידי תשלום מסים וארנונה, והרי זה כאילו הוא מקבל תמורה לכספו.

ולעומת הצדקה, תרומה לבית כנסת או לבית מדרש מותר לכתחילה ליטול מגוי, ואף בפרהסיא; וזאת משום שצדקה לבית הכנסת היא כקרבן, וכאמור בתחילת הדברים – מותר לקבל קרבן מגוי. וכן מותר ליטול ממנו תרומה עבור כל צורכי הציבור שאינם צדקה לעניים.

ולעומת הגוי – בנוגע לישראל שהמיר את דתו הדברים הפוכים: תרומה לבית הכנסת אסור לקבל ממנו, כיון שההלכה היא שאין מקבלים קרבן מן המומר. ואילו צדקה – לדעת רוב הפוסקים מותר לקבל ממנו, ואף אם הרויח את כספו מחילול שבת; אלא אם כן הוא 'מומר להכעיס'. ויש אומרים שמותר ליטול מהמומר אף תרומה לבית הכנסת.

ואלו שאינם שומרי תורה ומצוות – יש שכתבו שבהסתמך על כך שיש אומרים שאינם נחשבים כמומר, ובצירוף הדעה המקלה הנ"ל – ניתן לקבל מהם תרומות לבתי כנסת ולבתי מדרש; אך ראוי שלא להנציח את שמם בלוחות הנצחה וכדומה; ובלית ברירה ירשמו את שמם במקום שאינו בולט.

וכל האמור הוא משורת הדין, אך יש מגדולי הדורות שהקפידו שלא להנות כלל מכספים שמקורם בלתי כשר, וכל שכן שלא לקבלם לצורך ישיבות ותלמודי תורה, כי "כח הפועל בנפעל". ויש מהאחרונים שהפליג בחומרת הדבר וכתב: "שרוב החטאים באים כשיהנה האדם מממון כזה שיש בו כח ופועל רע. וידעתי מרבתינו נוחי נפש שכאשר הגיע לידם ממון שהבינו שבעליהם הסגילו בו כח הפועל לרע, לא היו נהנים מהממון ההוא והשליכו מידם אותו הממון באין רואה".

[שו"ע י"ד רנד, א-ב, ט"ז א, ב רד, ש"ך א, ב, ד רה,

ועוד; פסקים ותשובות (כ"ץ) שם, א, ב, ג, ה, ו רז]

בב"מ (פה, ב) אמר ר' חנינא אי משתכחת תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי. והיינו שאת התורה שבעל פה ניתן להסבירה ע"י שכל אנושי זך הרעיון. ולכן, פחות חששו לאבדה מתורת הקבלה, שלכאורה לא ניתן להשיבה בכח הפילפול, כי אם בכח קבלה איש מפי איש, עד מפי משה מפי הגבורה.

"תִּזְכְּרוּ מִגֵּן לָנוּ, הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ, הוּא יִמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוּ, אֲדוֹנֵינוּ בַּר יוֹחָאִי."

משום "עת לעשות לה", מפני שכל ענין חכמה זו מבוססת בעיקר על קבלה איש מפי איש, כנודע מספרים רבים. ואף שגם השכל האנושי יכול לסלסל ולפלפל בדברים אלו, מ"מ עיקרה "קבלה" היא, ממה שקיבלנו מהר סיני (כמש"כ הרמב"ן ז"ל). ומנגד, תורה שבכתב – הלא היא כתובה לנו, ותורה שבעל פה שגם קבלה היא מסיני איש מפי איש, עדיין מצינו בתמורה (טז, א) שעתניאל בן קנז השיב את כל הנשכחות שבתורה שבעל פה בכח פלפולו. וכן

<< המשך מעמוד קודם

מדוע כתב הרמב"ם את הלכות ספירת העומר בהלכות תמידין ומוספין?

דין ספירת העומר בזמן הזה
לדעות שספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, האם די בספירת הימים בלא שבועות?
האם חיוב ספירת העומר תלוי בהבאת העומר?

מדוע היה רש"י סופר בלא ברכה מבעוד יום, וחוזר וסופר בערב בברכה?

ברכת ספירת העומר
האם דין הברכה על ספירת העומר שונה משאר ברכת המצוות?
האם שייך קיום מדאורייתא בברכת המצוות דרבנן?

האם הברכה על ספירת העומר, היא חלק מנוסח הספירה?

דעת הראב"ה בגדר ברכת ספירת העומר
האם בכל מצוה דאורייתא, ברכת המצוה היא גם מדאורייתא?
מדוע לדעת הראב"ה יש לחזור ולברך על ספירת העומר הנספרת מספק?

כל התשובות לשאלות בספר
מועד לדוד
על מועדי השנה

להזמנות דרשו: 02-5609000

מדוע ירדו גשמים כשהקיף ה"בית יוסף" את קבר הרשב"י בחג הסוכות?

”וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים” (ויקרא כ"ג, מ')
בספר מגיד מישורים (פרשת אמור) מסופר שמרן ה"בית יוסף" עלה בחג הסוכות על ציונו של רשב"י והקיף את הציון עם ד' מינים, וירדו אז גשמים.
ואמר לו המגיד: "והא גשמים דאתו לא הוו דוגמת "שפך לו

קיתון על פניו" ח"ו, אדרבא נתקבלו דברכם ורשב"י ובנו שמוח לקראתכם בקרותכם זוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם.
אלא דכיון דהקפתם לרבי אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים כדי שלא תקיפו יותר עליהם.
וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו.
ועל כל צרה שלא תבוא על הצבור תקיפו אותם שבעה פעמים ותענו.
ובכן תדע כי הם שמחים מאד בקרותכם זוהר על מערתם או בכפר הסמוך להם ואם תתמידו לקרות כן יגלו לכם רזין עלאין."

מדוע בעל "תרומת הדשן" לא אכל בשר בראש השנה?

”בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבְּתוֹן זְכוּרֹן תְּרוּעָה” (ויקרא כ"ג, כ"ד)
בחודש השביעי בא' לחודש, הוא א' תשרי, יום ראש השנה, והרמ"א (או"ח תקפג, א) כתב: שיש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש, ואומרים שתחדש עלינו שנה מתוקה, ויש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכויות כרמון ונוהגין לאכול בשר שמן וכל מיני מתיקה.
וב'לקט יושר' (לתלמיד התרומת הדשן - או"ח עמ' 124) כתב: "שדבש חי סימן טוב לאכול בר"ה, ודבש דבורים מן המובחר, כי הדבורים דמי למשפט, כי עושים נקמה לפעמים, כמו שמוכח מן הפסוקים, ומה שיוצא מהן מתוק, וסימן לדבר שאנו יוצאין ממידת הדין למידת הרחמים, ודוקא חי סימן לחיים, וראייה ממה שאנו מבקשים ומתפללים בר"ה רק בשביל חיים". ושם (עמ' 129) הביא

שרבו בעל ה"תרומת הדשן", לא אכל בשר פרה ועגלים בראש השנה משום מעשה העגל.
ובמשנה ברורה (תרד) הביא מ"מעשה רב" להגר"א דאין לאכול ענבים בראש השנה והטעם ע"פ הסוד. (מידדי הרב אליהו לפין שליט"א שמעתי שאותיות המילה "ענבים" באות אחרי "סמאל" וזה הסוד שאין לאכלם בר"ה, ועי' בזה בערבי נחל (פרשת נשא) עה"פ "והימים ימי בכורי ענבים", שבאותן הימים שלטה הסיטרא אחרא שהם אותיות שקודם "ענבים", ועי' בס' תולדות יעקב יוסף (פרשת קרח אות ב) מכתבי מוהר"ש אסטרפאלר, ובכלי יקר (במדבר ה"ב) על נחל השטים, ועי' מש"כ בס' מנהג ישראל תורה, (סי' תכח - פ' שלח עמ' נב), ושם (סי' תקפג עמ' רסה)).

- מדוע לא ניתנה תורה ביום החמישים לספירת העומר ?
- מהי העבודה החביבה ביותר לפני הקב"ה?
- מדוע בכוחה של הצדקה לבטל גזירות רעות ?
- מדוע חבשו את המגדף אף שלא ידעו אם הוא חייב מיתה?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

"מגילת רות" או "מגילת בועז"?

"וּקְרָאתֶם בְּעֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִיֶה לָכֶם" (ויקרא כ"ג, כ"א)
ב"ספר קושיות" (לאחד מהראשונים - אות רכג) כתב, שהטעם שקורין מגילת רות בחג השבועות. הוא ממה שהתורה הסמיכה את חג השבועות לדיני מתנות עניים - לקט שכחה ופאה. שכיון שבעצרת נזכר ענין החסד, ומצינו במגילת רות שבועז עשה חסד בקצירתו עם רות, לכך קורין את מגילת רות בעצרת. ומוסיף שיש במגילת רות 85 פסוקים כמנין "בועז" [ועיי"ש בהע' שמביא עוד מקורות לטעם זה - וכן לגימטריא הנ"ל]

האם מותר לכהנים להכנס לקבר הרשב"י?

יש שרצו להתיר לכהנים להיכנס לקברי צדיקים ע"פ מש"כ הרמב"ן (במדבר יט, ב)
"כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין, והוא שאמרו צדיקים אינן מטמאין", (ועיי' פתחי תשובה יו"ד שע"ב).
אולם בס' ברכת האוהל הביא מהגר"ח קניבסקי שליט"א, שכוונת הרמב"ן שאינם מטמאין מדאורייתא אולם מדרבנן מטמאין.
ועיי' בס' "בנוהג שבעולם" (עמ' רעג) שמאריך במעשים מגדולי עולם שנכנסו לקברי צדיקים.
ובשו"ת פאת שדך (ח"ב סי' מ"א) כ' ששמע בשם האדמו"ר מסאטמר זצ"ל, שאין לסמוך על מה שאומרים שעשו תיקון בקבר רשב"י להתיר לכהנים להיכנס לשם.

אם ישנה גזירת שמד על כל כלל ישראל ח"ו - האם כולם מצווים למסור נפשם על קידוש השם?

טף ונשים, מ"מ מצווים הכל יחד למסור נפשם לקדש שם שמים. שאין לומר שכיון שעומדים להכחיד שם ישראל בעולם, אין לך חילול ה' גדול מזה, אעפ"כ בהדי כבשי דרחמנא למה לך, ומצווים "כל בית ישראל" כולם למסור את נפשם על קידוש ה'.

"וּנְקַדְשִׁיתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְשֵׁכֶם" (ויקרא כ"ב, ל"ב)
כתב: הרמב"ם (הל' יסודי התורה פ"ה ה"א) "כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל".
וכבר עמדו המפרשים בלשונו שכתב "כל בית ישראל", שהלא ודאי שכל ישראל מצווין לקיים את כל מצוות התורה, ומדוע הזגיש דווקא במצות קידוש השם "כל בית ישראל" (ועיי' בספר המפתח שם, שהביאו שיש מפרשים שבא לרבות נשים וגרים, או קטנים שאפ"י שאינם חייבים בשאר מצוות, הכא חייבים, וכן בא למעט בני נח).

ובס' אבני שוהם עה"ת (לרבי משה לייב שחור זצ"ל) פירש, שבא הרמב"ם לומר שגם אם הגזירה היא על "כל בית ישראל" והכלל כולו עומד בסכנת כליה אם לא יעבדו ע"ז, וכמו שהיה בזמן אחשוורוש שביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן

מתנות על מ

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות במגש מפואר לחלות מכסף ובמתנות יקרות ערך כרטיסי הגרלה להגרלה

מתנה בשווי 1.280 ש"ח
מסלול מס' 12

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִכֶּסֶף בשילוב עץ (מבית מסורת-הצורפים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

להלן מגוון אפשרויות הח

מתנה בשווי 533 ש"ח
מסלול מס' 4

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 414 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
מסלול מס' 2

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- סכין לחלות מִכֶּסֶף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

גש של כסף

שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית
בשילוב עץ מבית 'הצורפים', 'חדד'
עד לשווי 1.340 ש"ח
הגדולה בשווי 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח
מסלול מס' 13

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִקְסָף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

נרמות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 999 ש"ח
מסלול מס' 11

בתרומה ע"ס 36 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 720 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ש"ס וילנא 20 כרכים מ' כ"ס, כ' רכה
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- 9 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 999 ש"ח

מתנה בשווי 1,052 ש"ח
מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- סכין לחלות מִקְסָף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
מסלול מס' 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה

50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- סכין לחלות מִקְסָף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה

50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

אחינו ו'דרשו': 02-5609000

1000 תלמידי החכמים נבחנו בפעם אחת על יותר מחצי ש"ס - איך הם עשו את זה?

מסע מרתק אל עולמם של למעלה מאלף תלמידי חכמים מופלגים, שנבחנו במשך שעות על לא פחות מ-1,710 דפי גמרא • איש מומשתתפי 'קנין ש"ס' של 'דרשו', כמעט לא חשב שהוא יצליח להגיע לשלב בו הוא ייבחן בפעם אחת על יותר מחצי ש"ס • בשעות המבחן הגדול באנו לבקר אותם, כדי לשמוע איך עושים זאת בפועל.

יעקב א. לוסיגמן

מצליח להביא את גרמי השמים, אלא והמעניין בלשונו הייחודית המתאפיינת בדקדוק חף מכל שמץ של עיוות, יחד עם בהירות יוצאת דופן, גמישות מילולית שאין שניה לה, המלופפת הומור דק ובשניות ארומטיות.

שלא תשתכח תורה

"בזכות 'קנין ש"ס' של 'דרשו', זכיתי לחדש נעורי כקדם", מתאר הרב גנוט את התרגשותו מהתוכנית המיוחדת. "במשך עשר שנים, בין השנים תשמ"ג - תשנ"ג, נבחנתי על כל הש"ס ב'מפעל הש"ס', וכמובן שיש לי כלפי המפעל המיוחד הזה הכרת הטוב מאין כמוה. הילדים שלי גדלו באווירה הזאת, של התאמצות והשקעה כדי לדעת את הש"ס, וב"ה זכיתי לראותם גדלים לתלמידי חכמים ומרביצי תורה, כל אחד בדרכו שלו, מי כמגיד שיעור בישיבה ומי בשיעורי ה'דף היומי'."

"בשנים האחרונות, הבנתי שאולי גם לנכדים מגיע לחוות את אותה החוויה, והחלטתי לחזור שוב למסלול של מבחנים על הש"ס. בדיוק באותה תקופה התחיל המחזור הנוכחי של 'הדף היומי', והבחנתי שמוקד הבחינה של 'קנין ש"ס' קרוב לביתי. חזרתי לזה שוב, וב"ה הדבר נותן לנכדים הרבה חשק רב ואהבת תורה. בעיתות שמחה כמו פורים, שמחת תורה וכדו', כשאנחנו בהתרוממות הרוח ומעט בגילופין, הם נהנים לצטט לי לשונות מרחבי הש"ס, ולראות אם אני יודע באיזו מסכת ובאיזה דף מופיעה לשון חז"ל זו, בנוסף להצגת חידות ומילתא דתמיהא. האווירה היא אווירה של לימוד, יגיעה ורצון עז לדעת את התורה כולה."

איך באמת מצליחים לזכור דפי גמרא רבים כל כך? איך מצליחים לגרום לכך שהלימוד יישאר בזיכרון ולא יפרח וייעלם לאחר תקופה?

"אני תמיד אומר על כך את מה שכתוב באיגרת הרמב"ן "וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת איזה דבר אשר תוכל לקיימו". הפשט הפשוט בדברי הרמב"ן הוא הלכה למעשה, למצוא משהו שאפשר לקיים מתוך מה שלמדת, אבל זה לא רק זה. יש כאן גם הדרכה מיוחדת: כשאתה לומד ואתה חושש לשכוח חלילה את מה שלמדת, תחפש דרך לזכור את הלימוד. לקיים אותו לאורך זמן.

"חז"ל אומרים (חולין עה:): מילתא דתמיהא מיכדכר דכירא להו לאינשי". אדם זוכר דברים מעניינים. צריך למצוא בלימוד חלקים שלא ייעלמו מהזיכרון, לעשות סימנים לכל אורך הדרך. אני תמיד משתדל למצוא דברים מעניינים בלימוד, כמו כמה פעמים מוזכרת שבת במסכת בבא קמא, או כמה פעמים מוזכר הענין של גזל במסכת סוכה, שאלו לא המסכתות בהן אמורים נושאים אלה להימצא, לכאורה. כך למשל זוכרים את העניין של שור המועד

המחזה שנגלה לנגד עיני הבאים בשעריו של היכל בית המדרש 'משכנות יעקב', ברח' קהילות יעקב בבני ברק, היה מפעים ועוצר נשימה. בית המדרש מלא מפה לפה. מאות אברכים תלמידי חכמים במגוון גילאים ממלאים את בית המדרש. בדרך כלל מתלווה למחזה מסוג זה קול המולה של לימוד התורה, תנועות ידיים אינטנסיביות ואגודלים מתנופפים לכל עבר במלחמתה של תורה, אך הפעם שורת בבית המדרש דממה מוחלטת.

כל אחד מאותם תלמידי חכמים מחזיק בידו עט, ועל השולחן שלפניו מונחת חוברת בה הוא ממלא שורות צפופות. זהו המבחן החצי שנתי שעורך ארגון 'דרשו' עבור משתתפי תוכנית 'קנין ש"ס'. במסגרת תוכנית זו נבחנו למעלה מאלף אברכים בששה מוקדים שונים ברחבי הארץ, על אלפי דפי גמרא.

סדר התוכנית הוא שהמבחנים הנערכים אחת לחצי שנה, כוללים בכל פעם את כל דפי הש"ס שנלמדו מתחילת המחזור הנוכחי, המחזור הי"ג, של הדף היומי ועד התקופה בה נערך המבחן. המטרה היא להגיע בסוף המחזור למבחן הכולל את כל דפי הש"ס, מהחל ועד כלה.

הפעם נכללו במבחן הגדול לא פחות מ-1,710 דפי גמרא... מתחילת מסכת ברכות עד אמצע מסכת בבא בתרא...

את המבחנים עורכים אברכים מכלל המגזרים, ובכל הגילאים. חלקם צעירים בשנות העשרים לחייהם, וישנם גם לא מעט ששיבה נזרקה בזקניהם. אחדים מהם אף מתקרבים לגבורות, אך החיוניות והרוח הצעירה לא עזבו אותם מעולם, והעובדה שהם משתתפים במבחן מאתגר כל כך, היא ההוכחה הטובה ביותר.

לא רק הגיל וההשתייכות המגזרית מגוונים כאן, אלא גם המעמד והמשרה בה נושאים הנבחנים הרבים. חלקם רבנים ויושבי על מדין, תלמידי חכמים מפורסמים ששם יצא לשם ולתהילה בעריהם ובמקומות מושבותיהם, ואחרים אברכי כולל מן השורה, כאלה שאין להם בעולמם אלא סטנדר וכרך עבה של גמרא. פה ושם תוכלו למצוא אפילו אברכים שלא זכו לחבוש את ספסלי הכולל מבוקר ועד ערב. בהם כאלה שעובדים חצי יום, ומקדישים את חציו האחר ללימוד תורה במסגרות מסודרות, ואפילו כאלה שעובדים במשרה מלאה, ואת העיסוק בתורה הם עושים לפני ואח(ו)רי העבודה ואחריה.

עם כניסתי לבית המדרש, צדו עיני את דמותו של הרה"ג ר' מרדכי גנוט, עורך הלוח המפורסם 'דבר בעתו', בו הוא שוזר ביד אמן את דברי ימי העם היהודי, יחד עם המנהגים הנפוצים וגם אלו הנדירים הנהוגים בקהילות ישראל השונות, כשביני לביני הוא

**"הכשרונות
חשובים, אבל
הם חלק זניח
מההצלחה
בעניין הזה. מה
שהכי חשוב הם
רצון ורצינות."**

בלימוד זו כבר ברכה גדולה, כי בכך הראש אינו תפוס בדברים אחרים, חלילה. במשך הזמן התורה כבר תעשה את שלה, והמאור שבה יגרום לו לעסוק בה לשמה בעז"ה.

"כשיש רצון ויש מחויבות, מנצלים כל רגע פנוי. אם זה באוטובוס ואם זה בהמתנה בבנק או לרופא וכדו'. האצבע תמיד צריכה להיות בגמרא, כמו שהרמב"ם אומר בלשונו הזהב (הלכות ת"ת פ"ג ה"ד) שגם הנפנה לעסוק במצוה שאינה יכולה להעשות על ידי אחרים, עליו להיות נכון ומזומן לשוב מעשיית המצוה "וחוזר לתלמודו".

לפני ואחרי העבודה

לעומת הרב גנוט, שאיש אולי לא הופתע לראותו בין הנבחרים על 1,710 דפי גמרא, פגשנו כאן יהודי יקר העובד לפרנסתו כאיש מחשבים בכיר בחברה מסוימת. הוא התעקש שלא נפרסם את שמו, והסכים לשוחח אתו רק אחרי שהצהרנו שוב ושוב כי לא נחשוף את פרטיו האישיים.

יחיאל, כך נקרא לאותו אברך יקר לצורך העניין, הוא האדם האחרון שהייתם מצפים למצוא בעיצומו של מבחן על יותר מחצי מהש"ס: "למעשה למדתי את הש"ס בפעם הראשונה במחזור הקודם של הדף היומי", הוא מספר בגילוי לב, "אבל כשהגעתי לקראת סיום הש"ס, הבנתי שאני בעצם לא זוכר כמעט כלום. מצד אחד היתה לי תחושת סיפוק שזכיתי ללמוד את כל הש"ס, אבל גם הרגשתי החמצה גדולה – למדתי את כל הש"ס וכמעט כלום לא נשאר לי בזיכרון.

"ניסיתי לחשוב מה אני עושה כדי שבמחזור הבא אזכור טוב יותר את מה שאני לומד, והחלטתי להצטרף לאחי שהוא כן אברך כולל, ועורך את המבחנים במסגרת תוכנית 'קנין תורה' של 'דרשו', במסגרתה נבחנים מדי חודש על 30 הדפים שנלמדו בחודש האחרון. "כשהתחלתי להיבחן, עלה במוחי רעיון שנראה אז תלוש מהמציאות: לנסות להצטרף לתוכנית 'קנין ש"ס' ולהיבחן על מאות דפי גמרא בכל פעם. לא חשבתי שבאמת אצליח להיבחן על כל הש"ס ואפילו לא על רבע ממנו, אבל חשבתי שאולי את המבחן הראשון, ואולי גם את השני אני אצליח לעשות. ניסיתי וב"ה הצלחתי, מאז אני ממשיך ומגביר את קצב הלימוד ככל שהתוכנית מתקדמת ומספר הדפים הולך וגדל".

כמה שעות ביום אתה משקיע בלימוד ובחזרה על דפי הגמרא? "בימים רגילים אני משקיע בזה בין שלוש לארבע שעות. היות ואני עובד במשרה מלאה, אני מחלק את הלימוד כך שלפני העבודה אני לומד כשעה עד שעה וחצי את הדף החדש של אותו היום, חוזר עליו היטב משנן אותו כמיטב יכולתי, ובשעות הערב

לשבתות ולא לימות החול, או אם טְמִים בגדי שבת של יתומים, שאלה נושאים הקשורים לשבת – וישנם עוד ועוד – המוזכרים בבבא קמא, וכן על זו הדרך.

"אבל החלק החשוב ביותר בעניין הזה של זכירת הלימוד, הוא כמובן החזרה והשינון. גדלתי על הידיעה הזאת כתלמידו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל הישועות משה' זצוק"ל. הייתי נכנס אליו עם קוויטל מדי ראש חודש. הוא ידע שאני נבחן ב"מפעל הש"ס" כסדר, ותמיד היה מודאג מכך פן אשכח את מה שלמדתי. בכל הזדמנות הוא היה שואלני אם בתוכנית זו או אחרת של לימוד הש"ס חוזרים מספיק על הלימוד כדי שלא לשכוח, והיה רגיל לצטט את רש"י במסכת תענית (ז' ע"ב), שם הגמרא ממשילה את לימוד התורה לשלושה משקים שנפסלים בהיסח הדעת, יין, חלב ומים, ורש"י מסביר שכשם שמשקים אלו נפסלים בהיסח הדעת כך דברי תורה "אם אינו חוזר עליהם תמיד", הם משתכחים חלילה. "המבחנים ב'דרשו', מאלצים את הלומדים והנבחרים לחזור כל הזמן, להיזהר כל העת שלא להגיע חלילה להיסח הדעת. והלומדים מוצאים את הדרכים שלהם כדי לאלץ את עצמם לזכור את הכל, אם באמצעות סימנים, סיכומים או דרכים רבות אחרות".

"יתירה מזאת, אני רוצה לציין לשבח את 'דרשו' על כך שאחרי המבחנים, הם גם נותנים לאחר מכן דף עם התשובות. מעבר לעובדה שהדבר מסייע לנבחרים לדעת אם הם ענו נכונה על השאלות או לא, יש בכך תועלת עצומה נוספת, שבכך מתאפשרת חזרה קצרה ומהירה, וגם מאפשר לנבחרים ללמוד מהדרך הנפלאה בה משיבים רבני 'דרשו' על המבחנים הללו תשובות קצרות וקלעות, שמלמדות אותנו, את הנבחרים, איך לענות בלי להיכנס לתשובות ארוכות ומפותלות, במקום שבו אין צורך לעשות זאת".

האם לדעתכם כל אחד מסוגל לכך? או שהרעיון של ידיעת הש"ס כולו נועד רק ליחידי סגולה בעלי כשרונות יוצאי דופן?

"הכשרונות חשובים, אבל הם חלק זניח מההצלחה בעניין הזה. מה שהכי חשוב הם רצון ורצינות. צריך באמת באמת לרצות לדעת את הש"ס, וצריך להתייחס לכך ברצינות ובכובד ראש, להתמיד ולהמשיך למרות הקשיים הרבים שצצים לכל אורך הדרך.

"כל אחד צריך למצוא לעצמו את המניעים שלו. מי שזכה ורצונו ללמוד תורה לשמה – אשריו ואשרי חלקו, אבל רובנו אמונים על דברי חז"ל (פסחים נ:): שקבעו שלעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא ללימוד לשמה. אדם שלומד, הראש שלו תפוס בלימוד, גם אם הוא לומד כי הוא רוצה להרשים אחרים, או כי הוא נהנה מהאתגר. עצם העובדה שהראש עסוק

אני מקדיש כשלוש שעות נוספות לחזרה על הדף של אותו יום ועל דפים קודמים לפי תוכנית מסודרת.

"אבל כשמתקרב מועד המבחן, הכל משתנה. אני לוקח חופש מהעבודה כשלושה שבועות קודם לכן, מסתגר בחדר ומשקיע את כל היום שלי רק בחזרה ושינון של הגמרא.

"במסגרת התוכנית אנחנו צריכים להיבחן גם במבחנים החודשיים הרגילים של תוכנית 'קנין תורה', וגם לפני המבחנים הללו אני משקיע יום יומיים של חזרות אינטנסיביות. אחת לארבעה חודשים אנחנו עורכים את המבחן המסכם, בו אני משתתף אומנם, אבל בלי לערוך חזרות מיוחדות קודם לכן, וכמובן שהמבחן החצי שנתי זה החלק העיקרי בו משקיעים את כל הכח והוא בעצם המבחן האמיתי שמודד כמה באמת אני זוכר ממה שלמדתי בשנים האחרונות. המטרה היא כמובן להכיר בסופו של דבר את הש"ס, כך שלא תהיה סוגיה בש"ס שתהיה זרה לי חלילה. שלפחות אהיה במצב בו אני אוכל תמיד ללמוד כל דף בש"ס, לחזור עליו ולדעת שאני מכיר אותו, גם אם אני לא זוכר את כל הש"ס בעל פה".

מה אתה מייגע לאנשים אחרים שעובדים במשרה מלאה, לדעתך הרעיון הזה מתאים גם להם?

"אני חושב שכל אחד, או כמעט כל אחד יכול לעשות זאת. "לא בשמים היא". מה שצריך זה עקביות וכוח רצון חזק. מי שיש לו את הנתונים הללו, יכול להצליח. ואני חושב שכדאי לעשות זאת בהקדם, אני מצטער שלא התחלתי עם זה בגיל צעיר יותר, כי בגיל צעיר יותר הלימודים חודרים לזיכרון בצורה טובה יותר. חבל לי מאוד שלא הצטרפתי ל'קנין ש"ס' כבר במחזור הקודם". כל המשפחה לומדת ש"ס

הנבחן הבא שמגיש את החוברת לאחר שסיים להשיב על 90 השאלות בכתב ידו, הוא הרה"ג שבת גוקוביצקי. אברך מן המניין בקהילה החרדית בחדרה. חצי יום הוא עוסק בהוראה, ובחצי השני הוא חובש את ספסלי הכולל. בחדרה מוכר הרב גוקוביצקי כיהודי של ש"ס, כמי שכבר השתתף בתוכנית 'קנין ש"ס' המחזור הקודם, ונבחן בהצלחה על כל דפי התלמוד הבבלי מהחל ועד כלה.

בשל היותו משתתף בתוכנית בפעם השניה, נדרש הרב גוקוביצקי להיבחן הפעם במסלול ב', בו נדרשים הנבחנים להיבחן לא רק על הגמרא עם פירוש רש"י, אלא גם על פירוש התוספות - "זו תוספת נכבדה מאוד למה שאנחנו צריכים ללמוד ולהיבחן עליו", הוא מספר בחיור, "אבל אנחנו לא מתלוננים. אין סיפוק גדול יותר מלסיים את כל הש"ס עם התוס'".

הרב גוקוביצקי נראה סחוט ומאושר כשהוא מגיש את המבחן בסיומו: "זה כמו לטפס על האוורסט להבדיל", הוא מתאר את תחושתו, "השטייגען הכי גדול שאני עושה במהלך השנה הוא בחודשים תשרי וניסן, שבהם בדרך כלל קשה יותר ללמוד בגלל המטלות הרבות והמשימות שצריך להספיק לפני החגים.

"בחודשים אלו הכל נסגר. יושבים בבית המדרש מהבוקר ועד הלילה. בימים האחרונים שלפני המבחן זה מגיע לפעמים למצב כזה שמביאים לי את האוכל לבית המדרש. הלחץ גדול כל כך שאני לא מסוגל ללכת הביתה כדי לאכול. כל שניה יקרה וחשובה. כל המהות משתנה, אנשים יודעים שאי אפשר להתקשר אלי בחודשים אלו כי אני מתכוון למבחן הגדול. עכשיו אני צריך לסדר כל כך הרבה דברים שדחיתי בחודש האחרון, ה' יעזור לי...".

ומה לגבי הילדים? הם לא מרגישים מקופחים מכך שאבא נעלם להם מהבית לחודש שלם?

"אני לא נעלם להם לשום מקום. הם יודעים בדיוק איפה אני

נמצא, ולמה אני נמצא שם. בבית תלויה טבלה גדולה עם רשימה של כל המסכתות בש"ס ולידן ריבועים ריקים. בכל פעם שאני לומד מסכת, הילדים מקבלים עדכון על כך ומדביקים מדבקה בריבוע המתאים. כך הם רואים כמה פעמים חזרתי על כל מסכת ממסכתות הש"ס בחודש האחרון. הם הולכים לישון בלילה וקמים בבוקר, מתרגשים לשמוע כמה התקדמתי. כל המשפחה שותפה לחוויה המיוחדת הזאת".

לפני שהצטרפת ל'קנין ש"ס' חשבת פעם על האפשרות שאולי יום אחד תיבחן על הש"ס כולו בחדא מחתא?

"היתה לי שאיפה כזאת, אבל היא היתה עמומה ובלתי ניתנת להשגה. לדעת את כל הש"ס? זה משהו שרק יחידי סגולה זכו לו בעבר. אבל עם התוכנית המיוחדת הזאת של 'דרשו', והגיבוש הזה לצד ה'מחייב' שתמיד דוחק בי, בדמות המבחן ההולך ומתקרב, כל אלו נתנו לי את האפשרות לעשות את הלא ייאמן. אני באמת רוצה לנצל את הבמה הזאת כדי להודות לנשיא 'דרשו' רבי דוד הופשטר שליט"א, ולכל הצוות הנפלא של 'דרשו' שבאמת העמידו בעשר אצבעותיהם את הפלטפורמה הזאת שמאפשרת לנו, הנבחנים, לעשות את הלא יאומן.

כך עושים את זה בפועל

אם היינו מנסים לשוחח עם כל אחד ממאות הנבחנים כאן, במוקד הבני ברקי של 'קנין ש"ס', היינו צריכים להדפיס ספר המתפרסם על פני מספר כרכים עבי כרס. למרבה הצער נאלצנו להסתפק רק במעט מן המעט. אחד מהם, שהתנגד גם הוא שנכתוב את שמו בפרסומים פומביים, סיפר לנו כי הוא אברך כולל מן המניין, והוא דווקא לומד על פי תוכנית הלימוד של 'חברת ש"ס' בלייקווד:

"לומדים מדי יום את הדף של אותו היום ואת הדף של אתמול. אחרי שבוע עורכים חזרה נוספת, ועוד אחת כעבור חודש. החזרה החמישית היא כעבור שלושה חודשים, והשישית כעבור שנה. לאחר מכן חוזרים שוב על הדפים מדי שנה.

"מי שמקפיד על כך ולא נותן לעצמו לצבור 'חובות', יכול להצליח מאוד. כך נוצר סדר שבו אתה לומד מדי יום ששה דפים, הדף של היום, של אתמול, של לפני שבוע, של לפני חודש וכו'. אני באופן אישי משתדל לעשות את החזרה שבה אחרי שנה, גם ביום שלמחרת, כך שיש לי כבר חזרה שביעית על הדפים. כיום זה כבר אוחז ב-15 דפים ביום, ואם אני חוזר גם על החזרה השנתית של אתמול זה יוצא מעל 20 דף. אבל אלו דפים שכבר למדתי וחזרתי הדק היטב, כך שהלימוד שלהם אינו אורך זמן רב".

ומה באשר לחזרה מיוחדת לפני המבחנים?

"לצערי אני לא מספיק להגיע לחזרה הזאת, כי אני עוסק בלימוד 20 דף מדי יום, ויש לי עוד לימודים מעבר ללימוד הש"ס. אבל לפני המבחנים אני חוזר בקצרה מתוך הסיכומים המופיעים במהדורת 'עוז והדר', כדי לרענן את הזיכרון.

אתה מרגיש ש'קנין ש"ס' שינה לך את החיים?

"בוודאי. החיים השתנו מן הקצה אל הקצה, אבל השינוי הכי גדול והכי משמח מבחינתי, הוא בתקופות של בין הזמנים ובעיקר בערבי חגים. אם בעבר בקושי הייתי מוצא זמן ללמוד בזמנים הכי לחוצים בשנה, כיום אני יוצא לכל הקניות והמשימות הדחופות, רק אחרי שסיימתי את חוק לימודי בש"ס. לומדים כמה שעות ואחר כך הולכים לקנות ולבצע את שאר הדברים. כך אני יודע שהלימוד לא ידחק לפינה, ואם לא יהיה לי זמן, דברים אחרים, חשובים פחות, הם שיידחו למועד מאוחר יותר".

האם מותר לטלטל את מכל האשפה בשבת?

והאם מותר למעוך את הפסולת כדי לפנות מקום לפסולת נוספת?

הרב משה גרין

פינוי מקום לפסולת נוספת המדיפה ריח רע).
אולם, אם לפני כניסת השבת רוקן את המכל, ובשבת הכניס לתוכה פסולת שאינה מוקצה, כגון כוסות חד פעמיות שראויות לשימוש חוזר, יחד עם פסולת שהיא מוקצה - הרי זה 'בסיס לאיסור ולהיתר', ואינו אסור בטלטול אלא משום שהוא כלי שמלאכתו לאיסור, כנ"ל, שמותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו.
ומכל אשפה שהתמלא, אסור להוציא את השקית מתוכו ולהחליפה באחרת. אולם, אם האשפה מדיפה ריח רע, ובני אדם שוהים או עוברים בסמוך לו והדבר מאוס עליהם - מותר להוציא את השקית למקום שאין בו אנשים.
[ארחות שבת פי"ט, סעי' שמ, שמא, שמו ו-שמז, ובהערות]

מכל אשפה ריק, נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור, כיון שמיועד להכיל פסולת שהיא מוקצה; וכדין ארנק ריק, שנחשב ככלי שמלאכתו לאיסור משום שמיועד להכיל חפצי מוקצה. ולכן מותר להזיזו ממקומו רק לצורך גופו, דהיינו לצורך שימוש במכל עצמו, או לצורך שימוש במקומו.
ואם מונחת במכל פסולת שהיא מוקצה, אסור לטלטלו כלל, כדין 'בסיס לדבר האסור'. ואסור לנערו כדי שהפסולת תרד לחלקו התחתון, וכל שכן שאסור למעוך את הפסולת עצמה בידי או ברגליו. וכן אסור לטלטלו לסלון וכדומה אף כדי להניח בתוכו פסולת. (אך באופנים מסוימים יתכן שפעולות אלו מותרות לצורך

הרה"ג מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

זווית הלכתית
ב'דף היומי'

מהו הדבר הטוב ביותר לעשות בנכסי המת?

במצות ירושה

ונשקו על ראשו, ואז קראעמד הורקנוס והכריזאמר שבמקום לנדונו מנכסיו, נותנם לו במתנה והיה אחיו מנודים מהם.
ודנו האחרונים כיצד בטל מצות ירושה מאחיו של רבי אליעזר, ובספר פתחי חושן ירושות (פ"ד הערה ז') כתב שיש מהאחרונים שתי' שכיון שבניו אמרו לו לנדונו את רבי אליעזר שלא כדין, מותר להעביר מהם, אך הביא שהשדי חמד דחה תי' זה, ובביאור בית הגדול לפרקי דכ"א תי' שכיון שנתן הכל במתנה לבנו ר"א מותר, כיון שאינו מבטל את הירושה רק נותן את כל נכסיו במתנה. ובזה תי' קושיית האחרונים בפרשת חיי שרה, כיצד העביר אברהם אבינו ירושת בניו האחרים מפני יצחק אבינו, ותי' שנותן הכל במתנה ליצחק וממילא בטלה ירושתם.
ולולא דמסתפינא מרבתינו האחרונים, הייתי אומר שכל זה בכלל נבואת שרה אמנו, כי לא יירש בן האמה עם בני יצחק, ואמר הקב"ה לאברהם שישמע בקולה.

הוצאת ירושה בערכאות

אם ח"ו הוציאו ממון של ירושה ע"פ דיני ערכאות, באופן שלא מועיל בדין תורה - הרי זה גזל בידם, וכתב בספר פתחי חושן (פ"ד הערה ס"ט) שלפיכך ראוי לתת תוקף לצוואה ע"פ חוק כדי שלא יעברו עליה, בפרט בנדלן שא"א לרשום אם אינו תוקף חוקי, ובאופן שהוציאו שלא כבדין כתב שיש להימנע מלקנות נכסים אלו, כדין הקונה מן הגנב, ויה"ר שנזכה לתחיית המתים במהרה בימינו אמן.

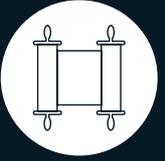
פרק "יש נוחלין" עוסק במצות ירושה, שציותה התורה סדר הקרובים היורשים: בן, בת, אבא ואח, על כל פרטיה ודקדוקיה. מצוה זו מוטלת על בית הדין, לדון בסדר הירושה כדת של תורה, ולא לדון על פי חוקי הערכאות.
כתב החינוך מצוה ת', שאדם האומר על בן הראוי ליורשו, שאף שלא הועילה אמירתו כמבואר להלן, בטל מצות עשה של נחלה שציותה התורה, אך כתב שמדברי הרמב"ם בספר המצוות משמע שעיקר המצוה מוטלת על בית דין, ואין אדם פרטי עובר עליה כשלא הועילו מעשיו.

הדבר הטוב ביותר

כתב הרמ"א בסי' רפ"ב בשם המרדכי, שמי שהפקיד נכסיו אצל אחר, ואמר לו שאם ימות שיעשה בהם את הדבר הטוב ביותר, יש לתת את הכסף ליורשיו, ועדיף מאשר לתת להקדש או לצדקה, שהרי התורה זיכתה בפרשת נחלות שיקומו היורשים תחת מורישיהם בנחלתם וירושתם.

רבי אליעזר בן הורקנוס

בפרקי דרבי אליעזר פרק ב' מבואר, שאביו של רבי אליעזר רצה לנדונו מנכסיו, שלא ירשנו, על שהלך מלפניו, וכשהגיע לשיבתו של רבן יוחנן בן זכאי, אמר רבן יוחנן לרבי אליעזר תלמידו לומר חידושי תורה, והיה יושב ודורש ופניו מאירות כאור החמה וקרנו פניו כפני משה רבינו, ולא ידעו אם הוא יום או לילה, עמד ורבו

מדוע ראוי להימנע מהרחת לחם חם? האם צריך לברך על ריח טוב שב'חנות טבע'? והרואה מקום שנעשה בו נס מבעד לחלון המטוס – האם מברך 'שעשה נסים'?

ברכות הריח

- לחם חם שריחו נודף - נחלקו הפוסקים אם מברכים עליו "הנותן ריח טוב בפת"; ומספק אין לברך, אך לכתחילה אין להריחו במטרה ליהנות מהריח, כדי שלא להיכנס לספק חיוב ברכה.
- בשמים שמעשנים אותם על גבי גחלים - ומכונה דבר זה בפי חכמינו ז"ל 'מוגמר' - מברכים עליהם כפי הברכה הראויה לבשמים - 'עצי בשמים', 'עשבי בשמים', או 'מיני בשמים'.
- אתרוג שיועד למצות 'ארבעה מינים', נחלקו הפוסקים אם מברכים על ריחו. ומספק אין לברך על האתרוג במשך כל ימי החג, ויש להמנע מהרחתו במכוון, כדי שלא להכנס לספק חיוב ברכה.

כניסה לחדר שנודף בו ריח בשמים

- חדר שהניחו בו בשמים במטרה שיריחו את ריחם ויהנו הימנו - צריך כל הנכנס לחדר לברך עליהם. ואם הבשמים לא הונחו בחדר לצורך הרחה, אלא למטרה אחרת, וכגון שמונחים במחסן עד להעברתם לחנות, וכיוצא בזה - אין לברך עליהם. והנכנס לחנות לממכר בשמים, מברך את ברכת הריח; ואף שהבשמים מונחים שם למטרת מסחר, הרי הם מונחים שם גם כדי שיריחו אותם.
- 'בית מרקחת' או 'חנות טבע' שנמכרות בהם תרופות המיוצרות מצמחים שריחם הטוב נודף - אין לברך על ריח זה.

ריחות שונים שאין מברכים עליהם

- כפי שלמדנו, אין מברכים ברכת הריח אלא על ריח המיועד להרחה, דהיינו להנאת הריח, אבל ריח טוב שנועד רק להעברת ריח רע - אין לברך עליו. וכן אין לברך על בשמים המיועדים להעברת ריח רע מהגוף; ואף אם מדובר בבשמים יוקרתיים. וכן אין לברך על 'סבון', 'שמפו' ותכשירי רחצה אחרים, אף אם הם ריחניים במיוחד, שהרי הם מיועדים לנקיון, או לטיפוח הגוף והשיער, ולא להנאת הריח.
- אין מברכים ברכת הריח אלא על הנאה ישירה מגוף הבושם. ולכן, אין לברך על ריח שנקלט באויר חדר שפתחו בו מיכלי איחסון של בשמים, או על ריח שנקלט בכלי שהיו מונחים בו בשמים.

ריח של עבודה זרה

- אסור להריח ריח של בשמים המוקטרים לעבודה זרה. יש אומרים שאיסור זה כלול באיסור דאורייתא של "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם". ויש אומרים שהאיסור דרבנן.
- גויים עובדי עבודה זרה המסבים יחד לאכילה ושתייה, ומקטירים בשמים - אסור להריחם, כיון שמן הסתם כוונתם לשם עבודה זרה.
- המריח תערובת של כמה בשמים שברכותיהם שונות, מברך 'מיני בשמים'. ואף אם רוב התערובת הוא מעצי בשמים, או עשבי בשמים, אין מברכים 'עצי בשמים' או 'עשבי בשמים'.

ברכה במקום שנעשה נס

- הרואה מקום שנעשה בו נס הצלה לכל ישראל, או לרובם, כגון מקום המעבר בקריעת ים סוף, או מקום המעבר בנהר הירדן בימי יהושע - מברך "שעשה נסים לאבותינו במקום הזה".
- ברכת 'שעשה נסים' הנ"ל - יש שנראה מדבריהם שאין לברכה אלא בתוך ארבע אמות למקום הנס, שהרי אומר "במקום הזה"; ויש שנראה מדבריהם שאף אם רואהו מרחוק מברך.
- מי שראה מקום שנעשה בו נס לישראל וברך 'שעשה נסים', לא יברך בעת ראיית המקום פעם נוספת אלא לאחר חלוף שלושים יום.